КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

ЕРА.
9
ОКТЯБРЬ 1969 шу.
121 (4758).
Мах 2 кап.

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхеьнарча Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ МЕХКИЙ МАШАР БЕЗАРИЙ ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА ВІАШАГІКХЕТАРЕ ДАКЪА ЛОАЦАШ ХИННАРАШКА

ДІайха моьршан хьетт эз Ужгородера гулбоннича европейски социалистически мехкий машар безараш вІашагІкхийттачу дакъа лоацаш хиннарашка.

Уж вІашагІкхетар хетадь да деррингдунен лоархІам болча белгалъьлннача йоккхача событена — эггара боккхагІчолв революционер, вай заман гІоравина вола хьынькалко, дунен эггара хьалха иоттьлинача социалистически революцена кьалхле гІелаьмр, Советски пачхьалкхан хьаьрл йола В. И. Ленин вань 100 шу дизара юбилейна. В. И. Ленине яздаь куьг тІаьатт исторически документа кІал — дунен тІарча дерригаие халкъашта юкъе нийско, машар, доттагІал хилара политика кхойкаьлча машерах долча эггара хьалхарча декрета кІал.

Вай деношна эггара чІоагІа империалистически агрессена дукьал къовсам лоаттабераш, халкъашта юкъе машари доттагІалк кхвара тІехьа геттара чІоагІа къовсам лоаттабераш коммунистически болхлойн партеш а. Из къаьгта гучадаьлар геттара боккха политически лоархІам болча кхыча документаца цхьана «Машар ларабаре тІехьезам» тІонйца 1969 шера июнь бетта Москве коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъера Совещани хиннача хана.

ХІанзарча чоалханерча дунен халкъашта юкъарча хьало, мукъон шоай лоІамаи хилара халкъий бола лоІам тоІабе а керда гІом хьоабе а империалистически роаица нчаш гІертачь хана, машаран халкъий кхерамзлени тешаме чІоагІало а социалистически мехкий содружество. Из содружество чІоагІьара юкъе доагІІаш дола декъа вовц хІанз дизза дуника нах юкъе бола дерригача халкъий доль болашш а хиене дІаьтташ социалистически мехкий машар безарий организаци.

Оаш болха мах бу дерригаюкъара машар оттабаран халкъий кхерамзленнен тІехьа лоаттабеча къовсаме лоархІаме гарвти болча европейски социалистически мехкий машар безарий организацеше Европа машари кхерамзлен чІоагІьара къаштий дукъа беча болахча, беркатерча балха.

Сийлаь - вовгтача Ленина васкеташте теьшамо йолча Советски Союза Коммунистически партен советски халкъан тІехьа тІайоагІача заме а йоаалта деша могар дерде социалистически содружество чамогга чІоагІьара, империализмамен реакцеиен дукъал, машаран дунен халкъашта юкъера кхерамзлен бахьан лоаттабеча къовсаме хьаштий дукъа.

Мукъаьбе сона европейски социалистически мехкий машар бахьан къовсам лоаттабераш вІашагІкхетаро дайнъешта юкъе машари доттагІаьи бахьан къовсам лоаттабу беррига нах кхотабари цар хьнараре гІулакхаш чукх а накхдаран гІулакх деш хургтанарах тешам хилар дІахайта.

Интернациональни вежарашца вІашагІкхийттачь декъа лоацараше дІахо а машар безарий мугІареш кхотадара тІахьа, беррига юкъарча машарам халкъий кхерамзленнен тІехьа лоаттабеча къовсаме цар беча беркатерча балха тІа толамаш дакар лое сона.

Л. БРЕЖНЕВ.
Советски Союза Коммунистически парте Централни Комитета Генерални секретарь.

КЪОВСАМЕИ КОТАЛОНИЙИ ТКЪО ШУ

БЕРЛИН, 6 октябрь. (ТАСС, спец. корр.). Доккха деза шІей дессад немецки лаьттан тІа — ГДР къахьегархоша, вежарашха долча социалистически мехкий халкъаша, дерригача прогрессивни адамаша белгалдоакх Германе исторе чухь эггара хьалхарча машар безача социалистически пачхьалкхен 20 шу дизар. Сийлахьча юбилейна хетаь я тахан Берлине хьайнйлла, Германе Социалистически единни парте Центральни Комитета, ГДР Пачхьалкхен советен Министрий Советен, Демократически Германе Къаман Фронта, Къаман советен торжественни заседани.

Хоза кийчъаь я республика столицера йоккхагІйола «Вернер-зеленбиндер-халле» яха зал. Сцена тІа — ГДР пачхьалкхен герб ХХ цифрен, цІе лер лозунг: «Германски Демократически Республика 20 шу — машар, демократи, социализм бахьан долаш лоаттабеча къовсама 20 шу».

Укказа гулбеннаб партийни пачхьалкхен болхлой, болхлой класса, ахархой, интеллигенце викалаш, Къаман халкъа эскара тІемахой. ІнлмаІн культурни деителаш, доазол хьаьара бахкха 80 совгІча мехкара хьаьший. ГДР-е акредитовании йолча дипломатически представительствашта керте латтараш.

ІуІранна 10 сахьат хьална хиллачь. Заседани президиуме гулаболл СЕПГ ЦК Хьалхара секретарь, ГДР Пачхьалкхен совета Председатель Вальтер Ульбрихт, СЕПГ ЦК Политбюро член, ГДР Министрий Совета Председатель Вилли Штоф, республикора кхийбола кулгалдахой, партийни, пачхьалкхен, общественни деятелаш. Цар пха йола я КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев керте вола советски партийно-правительственни делегаци, вежарашха долча социалистически мехкий делегацеш. БКП ЦК Хьалхара секретарь, НРБ Министрий Совета Председатель Тодор Живков керте латта Болгаре Халкъа Республика, Венгерски социалистически болхлой парте ЦК Хьалхара секретарь Янош Кадар керте латта Венгерски Халкъа Республика, ПОРП ЦК Хьалхара секретарь Владислав Гомулка керте латта Польски Халкъа Республика, КПЧ ЦК Хьалхара секретарь Густав Гусак керте латта Чехословакски Социалистически Республика, МНРП ЦК Хьалхара секретарь, МНР Министрий Совета Председатель Юмжагийн Цеденбал керте латта Монгольски Халкъа Республика, Вьетнама къахьегархой партен ЦК Политбюро член, ДРВ Министрий Совета председатель Фам Ван Донг керте латта Вьетнама Демократически Республика делегацеш, СРР, КНДР, Куба делегацеш, вежарашха долча партей викалаш, кхыча пачхьалкхений делегацеш.

Заседани дакъа лоацараша ураэтта чІоагІа хІахдаь тІоараш а деттеш тІаэ ГДР кулгалдохой кхийбола хьаьший. Зале ох ГДР Пачхьалкхен гимн.

Юкхьаннэ лоацца къамаьл а деш торжественни заседани хьайиллар Демократически Германе Къаман Фронта, Къаман Совета председатель Эрих Корренс.

СЕПГ ЦК секретарь Вернер Лямберца дег тІара моаршал хоатт КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев керте волча советски партийно-правительственни делегацега, вежарашха долча социалистически мехкий, коммунистически болхлойн партей делегацешка, кхыча пачхьалкхений делегацешка.

Зало ура а этта чІоагІа хІахдаь тІоараш а деттаи моаршал хетт хьашешка.

Германски Демократически Республика 20 шу дизара хетаь доклад йир СЕПГ ЦК Хьалхарча секретара, ГДР Пачхьалкхен Совета Председатела, заседани декъа лоацараша чІоагІа безаме тІаийцача Вальтер Ульбрихта.

* * *

Цул тІехьагІа заседани къамаьлаш дир Германе христианско-демократически союза председатела Г. Геттинга, демократически ахархой парте председатела Э. Гольденбаума, Германе либерально-демократически парте председатела М. Герлаха, Германе къаман - демократически парте председатела-исполнитела Г. Хомана.

Къамаьл де вова ду советски партийно - правительственни делегаци керте латтачо, КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежневас. Собрани дакъа лоацараша, ура а айтта, сий деш чІоагІа, дІахьаь тІоараш детт.

☆ ☆ ☆

НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА КЪАМАЬЛ

Веза новкъост Ульбрихт!
Деза немецки доттагІий!
Сий дола новкъостий!

Советски Союзе Коммунистически парте Централни Комитето, Советски Социалистически Республикий Союза Лаккхьарча Совета Президиумое правительствой советски коммунистий, тха мехка халкъий цІерагІа Германе Демократически Республика вежарашха долча халкъе доккха шІей — социалистически немецки пачхьалкхен ткъо шу дизар дег тІара декъала ду!

Ха — дикагІа вола судахо, но белгалдоакх исторена юкъе моллагІча событега малагІа моттиг кхоач. Нагахьа санна цхьайола событеш хана йІоахала яй дІайоалаш, дер йоацаш дІайодхаш але, кхычар лоархІаш йоккхаш тІа-тІа шаьрагІа гуш хул. ХІанз ткъо шу гаьнара къаьгга гуш да Германски Демократически Республика хьаяр мел боккхача лоархІаме хинад.

Нагахьа санна хьалхарча Германе дахи доал дераш моновольстваш юкъераш, немецки военщина, нацистски зуламхой хиннабе, хІанз хьахиннай долла ко бе делла дІаэттараш болхлойи ахархойи, къахьегамен машарен нах а болаш йола немецки пачхьалкхе. Нагахьа санна немецки империализмо шоаза дунен тІом хьоабе хинабале, хІанз чІоагІьенний ший деррига нидаш машар лорабара гІулакха, эггара нийсагІа йола общественни строй хьяра дІателаш йола немецки пачхьалкхе.

Из немецки халкъа кхелашка хинна хувцам хиния из Іеш, европейски исторе чура ІалаьмателоархІаме событе я яь. Цунга бода чихь хьабийллар гитлеровски фашизм эша а яь боадон, къиза, агрессе аиза эша а дьь халкъа чахьч исторически коталоно, адамий исторе чухь эггара боккхагІболча тІем тІа яьккхина коталоно. Германски Демократически Республика толаме дегІа ахара новкъостал дьа из ше хьахинача юкхье дена цу хана вІаштІехьбаьна хиннача социалистически пачхьалкхений вежарашха болча дезала дезалхо, массе тайпара цар цхьаи лелаеча гІулакхий хьинаре доакъашхо а хинна из вІаэттаро.

Германски Демократически Республика ший юбилейна йоагІа ший нииза тоаллене а йолаш. Кхьметтел ГДР ца езачаш а, сел дукха ха йоацаш а гІехьа цун официальни пачхьалкхен цІи аккха цатигараш хІанз немецки социалистически пачхьалкхена карагІ-дьзаьняи толамаш бакъаль тІаэцаш а йй болаш ба.

Ший дезалерча эвлгарда — Германе Социалистически единни парте кулгалца, социализма байбахха кІал ГДР-е кхотаденнад дикагІа мел доЛа, халкъа хьалхалатта низош, чІоагІаьнна болхлой класса Іаьдал, къахьегача ахархошареи прогрессивни интеллигенцепареи цун цхьоагІо, тоаме хьаьний социалистически общества лардаш. Дунен тІа эггара чІоагІагІа дегІабенача итт мехкая юкъе а хІанз ГДР.

Укх дезача дийнахь оаха хІа сийдеи хоастама хилба шун мехка керда обществе кхелларашта — хьалхеш латтача хана боккха революционни сакхетам, денал, чІоагІа лоІам, организованности дисциплинен, бокъонца йола социалистически патриотизм гайтачени гойтачени деналерча болхлой класса, сийлахьча кооперативни ахархоашта, сидант йолча къахьегача интеллигенцена!

Кхы тІехьашка чогІоацаш котъяьнний шун мехка социализм. Иштта бо ГДР халкъо лоІам. Из чІоагІбаьб дерригача халкъа референдумо, къоабалдаь тІайнйцача социалистически конституцие. Социализма хьалъенц хавагІдаьнна къахьегамхошкара дІаьденна дуреаш цхьанна а средствашта — е тІема а, е политически а, интригайн провокацейн новкъосталца а.

ГДР тхьаь шоза дегІаьхара лоархІамегІаоча итогех цаІ хьакьехкаш статистически справочникашка, цхьабакъла, республике массийахьа а холча а из. Из итог — керда саг хьалкхевар.

БІехача буржуазни идеологен морален — дунени мещански хари «тІаьж» чортача кхолларца хьулачаьн оккхарой эгоизма, цийачча расчета цатаделех цаІ яр капиталистически Германи, ВІешереннашка немцашта юкъе «тІаьи тІех хетаре мавникаль» идея, кхьча халкъашцара гоамили моастегІали доаржаде гІийртай эксплуататорски классаш. Из лелаяьл цар гІаьоахой хьсапе кхы мехкаш хьалчва гІийртача шоай политика дукъа.

ХІаьта тахан, новкъостий, массачена а шаьра бІаргагу, Германски Демократически Республике геттара керда тайпе саг — социалистически общество хьаьешвар вІаштІехьаьнна хилар. Цун морально-политически сибат белгалдоал къахьегамхой Іаьдал чІоагІдаш дукъа, социалистически дамхье догІавххьалари товалийтари дукъа, вежарашха долча социализма мехкашцара цун доттагІало цхьоагІон чІоагІьар дукъа, халкъашта юкъера чІоагІа машар бахьан долаш лоаттабеча къовсамера общественни дехар кІоаргга кхетадеш хилара.

Социалистически Германе моттиг яц расизман шовинизмана. ГДР халкъ хьажжеду Маркса, Энгельса, Ленина сийлахь-йоккхача взецеше, немецки культура гІорбаьнна болча деятелий дикагІа йолча демократически гуманистически традицешта. ГДР халкъ кьалхеду кхыча халкъашцоча доттагІала, дерригача дунен тІа даргІато мехкаш тІехьа латтача революционни къовсамхошцача солидарности идеяшта, социалистически интернационализма сийлахь-йоккхача принципашта. Къаьтта гІаьвгаш да, коммунизма юстахьа шоай социалистически дахьенна боарам боашаш хІорагІа вотІахьен йола социализм хьальерий къоча гІехье ГДР-е хьалххуш а хьинареа кхоллама нах хинна дІартташ латташ а хилар.

Из долла хІама, новкъостий, социализмана гІехьарча вай моссаме карагІанына ІалаьматедІ кхь хІаия да. Цхьанне в’ кхьча хІаме ца хьоккхача тайпара цар кьахьокх социалистически строй капиталистическочул тІех хилар, вай коммунистически идеологи буржуазнечул тІех хилар. Цхьаний е кхьича хІамо ца хроикхув тайпара цо хьехьокх ГДР-а беррига немцашта — малхбалехьхьарчара санна, митте ГДР-и ФРГ-ен къоастаеш долча пачхьалкхен доазонгара малхбузехьхьарчарна а деча гІулакха сийлахь-боккха мах.

20 шера ГДР-о хьабенача сийлахьча накъягга юкъахьежача, къаьтта шерон бІаргагу — беррига немцашта хургалчуч суот дукъаьл укхаза хьахкоалаш цар кхоане кийчъеш хилар.

ГДР-е мел дахчуни карагІа мел даьккаьнча исторически дакъа кхоач эггара хьалха Германе Социалистически единни партенен цун Центральни Комитетан. Цун кулгалца кхочачддеш я Карл Маркса Фридрих Энгельса, Август Бебела а Вильгельм Либкнехта а, Роза Люксембурген Эрнст Тельманен къовсам лоаттабь сийлахь-доккхий дагалаттараш.

Германски Демократически Республика юкхьаьнна вена хьалъеш хьенай Вильгельм Пик, Вальтер Ульбрихт, Отто Гротеволь санна болча германски дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойн гІорбаьннача деятелий кулгалца, Германе Социалистически единни парте, мехка дикагІен хьалха латташ мел дар чу а лаьцн, вІаштІехьдаьннад демократически партеши общественни организацеши, бахача кьысе массе тайпа Къаман Фронта чу кхотаде а немцаран социализман новкъа гІолла уж дІалига а. Тха веле доттагІен деналара новкъости вола Вальтер Ульбрихт керте латтача Центральни Комитето, кулгалдеш йолча цо лераргІа чакхбоах дегІаена социалистически общество хьаьъера гІабераьбаь марксистско - ленински накъ, цунна гойза ковейоагІа социалистически экономика дегІахубалара, халхьа хьал-торо, Іилма, культура айера керда формаши методаши.

(Чистехоалар 2-ча оагІо тІа).

КЕРТТЕРА ДЕКХАРАШ

В. И. Ленин вань 100 шу дизара сийна лържача дерригача халкъа социалистически яхьа керте латтараш коммунисташ ба. Промышленноста предприятей, транспорта гІишлошъерий, колхозий, совхозий, учреждений юкхьанцарча партейни организацеша оарцагІйоах коллективаш юбилейни декхараш кхочашдара. Дика беркат доал коммунисташа халкъа бахама а культура а еррига участкашка беча боккхана организаторски балхах. Нохч-ГІалгІайча промышленносто толамца кхочашдаь пачхьалкхен заданеш, заводашкен фабрикашкен мехкдаьтта доаккхача промыслашка нийса чакхйоах планированеи экономически стимулированеи керда принципаш. Экономически реформа торо хилийтар дукхача предприятей производство шерьера а товара а лоархІаме продукцеш къоастае. Еррига республика хьанийцача укх шера нІс бетта реализаци яь продукци совхке цу хана хинначул. 9 процент дукхагІа я.

Къаьстта хоалуш да «Октябрьнефть», «Малгобекнефть», «Горскнефть» мехкдаьтта промыслови управленеша, В. И. Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, Асланбек Шерипова цІерагІча Грозненски нефтемаслозавода, КПСС XXIII съезда цІерагІча крекинг-завода пхьайолча кхыча предприятей коллективаш толамаш.

Бокъонца боле къахьегамхошта хьалха латтараш, толамаш дахара уж сердагІбоахараш шоаш хилар хьалхехад юрташкарча коммунисташа. ІалаьмагІе чоалханерча хаоттама хьалашке дикка хьайкьад дуккхача колхозашкен совхозашкен ка бола ялат, гидуаргаш, баьцадааараш, хьажкІаш, шекара свекла. Ка бола ялат ДаьхенахІадеинад. ХІанз сихъаь чуцаш латт пропашни культураш. ХІара денна лакхлу цу балхий темпаш. Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 52 шу дузаш деррига кхашкара балхаш чаккхаха лерхІаш ба республика колхозхой, совхозий болхлой.

Промышленноста а юрта боазама а къахьегамхой хьинар чІоагІа айденнад социалистически яхье котбаьннараш КПСС ЦК, СССР Лаккхеьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета, ВЦСПС Ленински Юбилейни Сийлен грамоташ, «За доблестный труд» яха медаль ялярах бола социам арабаьлча дена. Беррига шоай пиз тІабахийтаб республика къахьегамхоша В. И. Ленин вань 100 шу дуза’ди доккхийча толамашца белгалдаккхера.

Вай республикае массенел а хьалха яхар Ленински Юбилейни Сийлен грамота еккхара лържача социалистически яхьа юкъе Грозненски химически комбината коллектива. Химикаш пІаьхха а хьежар шоаш тІаийцача декхарашка, керда, кхы а доккхагІа дола декхараш тІаийцар.

Иштта керда, кхы а лаккхагІа дола социалистически декхараш тІаийцар Асланбек Шерипова цІерагІча нефтемаслозавода, «Художник» яхача фабрика, Грозненски трикотажни фабрика, Сунженски района «Победа» колхоза, дуккхача кхыча коллективаша.

Хьалха латтача промышленни предприятей, колхозий, совхозий коллективаша доахача толамаша чІоагІа гІоздоах беррнгача къахьегамхой дегаш. Шеко яц вай болхлоша, колхозхоша, специалисташа дІахо а доккха къахьегаме толамаш довхаргхилараха.

Цхьабакъда, хьалха латтача коллективай производственни толамаш дувцача хана вай дицалийта йиш яц республике пачхьалкхен заданеш кхочаш ца еш нтташ йолча промышленни предприятей, колхозий, совхозий коллективаш хилар. Цар чІоагІа юхатетт республика.

КПСС горкомийи райкомийи декхар да ерригача предприятешa юбилейна социалистически декхараш кхочаш мишта ду хьожаш хІара денна тІахьожам доттабар. Цар хоадам белгаш хьадеха деза предприятей юкхьанцарча партийни организацешкарен кулгалхошкарен хІара коллективо ше тІаийца социалистически декхараш кхочашдергдола хьалаш ІалашдаІр. Цхьаькха предприяти хила йиш яц тІехьаюсаш, шийоюбилейни декхараш кхочаш ца деш. Къаьстта терши гІабаяйта беза гІишлошьеча организацей, гІишлой материалий управлене предприятей, нахе бытови гІулакхаш деча комбинатий, мастерскій, ателье, кхачен промышленноста предприятей болх товбера. Цу организацейи предприятейи болх дукхагІа йолча моттигашка ледара лел, нахьа хьашташ лертІа кхочашдац.

Моттигерчи яйгачен промышленноста, бахача наха гІулакхаш деча предприятей, торговле организацей балха дахи тІахьожам лоаттабе беза городийи районийи къахьегамхой депутатий Советаша а. Цар каст-касте дувца деза шоай сессешка цу предприятей балхах дола деиаш, кхочамбоацараш гучадеха а уж дІадахара коллективаш оардаІІьахара новкъостал дергдола мероприятеш белгалъе а эза.

Парте горкомашен райкомашен хІара денна теркам тІалоаттабе безаш я колхозаши совхозаши а. Октябрь бутт юкъе бахалеьча чуийша эла еза помидораш, комсаш, гидуаргаш, шоллагІа дехада чакхдоаллаш дааьна кала деза кхьдола бахьцадаараш чуэцара балхаш а. Ер бутт боаш чуийца яха еза хьажкІашеш шекара свекла. ТІехьататта йиш йолаш дац ялат дІадукала, шаьб ахар, хьайбашта доакъар Іалашдар.

Уж балхаш хиннахьа чакхдайара мел эшар, долаш да вай колхозашкен совхозашкен. Шортта я техника, из лелае кхочаш болаш кадраш я,’ кулгаца хьажкІаш чуэца ерабала йиш йолаш дикка нах ба. Де дезар да цу еррригача торонех кхетамца пайда эцар. ХІара бола бергбола сег кхой тІа хила веза укх деношка, бокъонца пайда эца беза техникаха. ХьажкІаш чуэцача комбайнашца бола бе йиш йолча халах пхьа сахьат доадайта йиш яц пайда ца эцаш, хІара комбайнага кхочашъейта еза норма. Кхашкарча балхий темпаш дикка лаккхе йиш хургья техникаха бокъонца пайда эце.

Гурахь дуь хьаташ дІадера чІоагІа лыттуо болаш я хІанз этта ха. ТІехьарча хана дийлхача доагІаша лаьтта тоадаьа, пхьабаьца ялат дІадеера балхаш геттара шорта лел хІанз. ДикагІа йола ха гулаш латт. Укх деношка дІадийна дакха деза деррига гурахь дуь ялат.

Дукха да хІанз городашкарча а юрташкарча а къахьегамхоша де дезаш дола балхаш. ХІара участке шоай къахьегамна кхы хьоккхам телаш, хоача дешаша нах социалистически яхья юкъензаш, тІаийца декхараш кхочашдара уж оердагІбоахаш кила беза коммунистовш.

Еинсой тІа болх бе йиш йолча Красноярски ГЭС боккхагІа агрегат (сурта тІа). В. И. Ленин вань 100 шу дуза ди хьатІакхачоьхьа биззача низаца болх бе йиш йолийта дьина декхар тІаийцар гІишлошьерашка гидроэнергетика гигант. ХІанз вІашагІбохкаш латт ийслагІен эттагІен агрегат.

Ю. Баринов сурт. ТАСС фотохроника.

БЕРЛИНЕ ХИННА ВОЕННИ ПАРАД

БЕРЛИН, 7 октябрь. (ТАСС спец. корр.). Германски Демократически Республика 20 шу дизара хетаь централни торжествашдІайолаелар укказа тахан ГДР къаман халкъа эскара доккхой военни парадаца.

Республика тІера низош тІемен волитически кийчдалерга хьажар хул дезача денна кийчьача Маркса - Энгельса майдане.

Парада юкъе дакъа лоацаш хинараш цига мел хиннача чІоагІа дакьал дийшар СЕПГ ЦК Хьалхара секретарь, ГДР Пачхьалкхен совета председатель Вальтер Ульбрихт, ГДР кхыбола кулгалхой, КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев керте латта советски партийно - правительственни делегаци, дерригача вежарашха долча мехкий партейни делегацеш, кхыча пачхьалкхений делегацеш.

БЕРЛИНЕ ХИННА КАГИРХОЙ ДЕМОНСТРАЦИ

БЕРЛИН, 7 октябрь. (ТАСС корр.). Дезаче ден сайрийна сийрдаьнакха а «Унтер ден линден» яхе Берлинера уйлиа. Итташ эзараш кагий нахи мехкарий — къоначи социалистий слета юкъе дакъа лоацараш — селхан укказа баьхкабар немецки болхлой болаьна гІорбаьнна болча къовсамхой васкеташта, болхлой класса гІулакха шоаш тешаме хилар. Германе Социалистически единни партена гонахьа шоаш кхотабалар дІахьокха.

Трибуне вар СЕПГ ЦК Политбюро член, ГДР Министрий Совета председатель Вилли Штоф, СЕПГ ЦК Политбюро член Эрих Хонеккер, СЕПГ ЦК Политбюро членаши членаьа бола кандидаташи. Царца цхьана яр ГДР 20 шу дизар дезача ена КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев керте латта советски партийно - правительственни делегаци, вежарашха долча мечийн партейн, кхыча пачхьалкхений делегацей кулгалхойн членаши.

ЦаІ шоллагІчоа тІехьа йолаш дІаух колоннаш. Болх мукъача немецки кагирхой Союза членаш, пионераш - тельмановцаш. Демонстранташ тІа теркам а байракхаш, лозунгаш, метка къовлало хесташ исторе чухь эггара хьалха хьаьнинна болхлойн ахархойн немецки республика, дуй буъ Советски Союзацара, Советий мехкаш, ерригача социалистически пачхьалкхений кагирхошцара доттагІал лораден чІоагІден.

ТАНЗАНЕ ВІАШАГІКХИЙТТАЧА РЕСПУБЛИКА ПРЕЗИДЕНТ МОСКВЕ КХАЧАР

7 октябре Москве кхаьчар СССР Лаккхеьарча Совета Президиумен Советски правительствай хьийха пачхьалкхен визитах вена Танзане вІашагІкхийттача Республика Президент Джулиус Камбараге Ньерере.

Танзанен Советски Союзен пачхьалкхен байракхаща хоазьача Внуковски аэродроме везача хьашена паччахьа хилар. СССР Лаккхеьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин, СССР Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель К. Т. Мазуров, кхыбола официальни нах.

(ТАСС).

ЙОХАРГЙОАЦАШ Я СССР-еи ГДР-еи ХАЛКЪИЙ ВЕЖАРИЙ ЦХЬОАГІО

Новкъосташа Л. И. Брежнева, Н. В. Подгорне, А. Н. Косыгина моаршала телеграмма яхьийтай новкъосташца В. Ульбрихтага, В. Штофага, Г. Геттингага, Э. Корринсага Германски Демократически Республика 20 шу дизарна лунзаденна. Деза новкъостий, йоах моаршал тІа, Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета, СССР Лаккхеьарча Совета Президиумен правительствой, Советски Союза халкъаша дег тІара моарша лайт шуга Германски Демократически Республика 20 шу дузача дийнаь. Оаха дег тІара декъала лунц шо, Германе Социалистически единни парте, пачхьалкхен органаш, общественни организацеш, вежарашха йолча Германски Демократически Республика беррига гражданаш.

1949 шера 7 октябре хьахиннай эггара хьалхара социалистически германски пачхьалкхе. Ткъо шера тешамен йІубеннеи ше лерхача социалистически новкъа гІолла хьадоагІа ГДР халкъ.

ДІадаха 20 шу вай партешта, пачхьалкхенашта, халкъашта юкъерча доттагІлен эггара айхагІча тайпара цхьана гІулакхаш леладарен шераш дар. Дег тІара тешам бенца, вІашин сий деш цхьана леладаь уж гІулакхаш — юкъе социалистически интернационализмин революционни солидарности хилар, вай дерзІараш, вай кхерамале, вай хьелаш хийра ергІеенаш йолча хьалхьокхар.

Вань 100 шу дизар дунен халкъаша белгалдоакхаш волча сийлахь-воккхача Ленина тха пачхьалкхен къахьегамхой тІахьийхаб немецки болхлой классашара вежарий цхьоагІо чІоагІьара. Советски нах тешаме ба цу ленински васкета. Цар дІахо а чакхбоахаргба дерригача дакъошка ГДР-ица вежарашха леладу гІулакхаш чІоагІдера тІаберзабаь низ. Социалистически германски пачхьалкхен моастагІаштен из ца езараштен хІахевалц цукне карагІаьннараштa, цун чІоагІача доазонашта, суверенни бокъонашта ньылкха а шаккха а тІаккховдийтаргвоацила.

Укх дезача дийнахь, йоах телеграмма тІа, дег тІара лов тхона ГДР халкъе дегІаена социалистически общество хьалъеча, машари дунен халкъашта юкъера кхерамален бахьан долаш, социализмаи коммунизмаи сийлахь идеалаш котъяхар дукъа лоаттабеча къовсаме керда доккхий толамаш дахар.

Советски Союзаца, вежарашха долча социалистически мехкашца цхьан мугІаре я этта ГДР-е хадлоне къахьегамашта европейски дунен халкъашта юкъерен кхерамале чІоагІьар дукъа, хьинарен машар бІаппаш къовсам лоаттабу малхбузен германски реваншистий, милитаристий, неонацистий агрессивни гІулакхашта дукъала.

Германе Социалистически единни парте — дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойн болаши хьалха латтача отрядех цхьаннe, — лакхха айъ хьу пролетарски интернационализма байракх, из массаза а дунен коммунистически болаш цхьоагІо бахьан долаш нераттІа къовсам лоаттаберий хьалхарча мугІарашка я, цо хьалдоах марксизма-ленинизма, цІенал, къовсам лоаттабу из творчески юкъехахьари дегІахуьлара дукъа.

(ТАСС).

НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА КЪАМАЬЛ

(Йистедоалар. Доладур 1-ча агІо тІа).

Советски нах чІоагІа гІадбаха хьеж Германски Демократически Республикашта дунен халкъашта юкъера влияни лакхъяларга. ГДР-о ший мисси и аьнна хьахайкадаьд — дунен тІема кхери немецки лаьттан тІара кхы ца хиллйтера долла, хІама делга. Цу, новкъостий, дика уйла в сийлахьбоккхача лоархІамера гІулакх в да, из бахьан долаш Германски Демократически Республикана баркал оалаш хиле деза дерригa европейски халкъаш.

Германски Демократически Республика — из хІанзарча дунен лоархІама керттера дакъе да. Цхьацнабараш хІанз а шеко йолаш ба Германски Демократически Республика бакъъерь тІаьшари па зиарах. Хьесица а вай денопка кхыметтел кІезиг - дукха белаче в позици я! Ишта мара «бакъдьтІа ца эча» йиш йолаш да Эльба КъилбаседеРИ форда чу долаш хилар а. ГДР «бакъдьь тІа ца эцара» хьакъехьа, берригача немцашта хьалхара хьаотта ФРГ-е ялаш йолча «бокъон» хьакъехьа дувцача даьссача хабаро хІанз яхы цхьаннена а кхыметтел хенна йода политически гІойле дац.

ГІоръьлана юица яьсса «Хальштейна доктрина» алхха ениащ, цо бумеранга санна, цо хьахкелдараш тІе ет хІанз. Цу хьакъехьа деший Малхбузен Германе укх тІеххьарча хана хиннача политически событеша дьахьокхараш. Бонно мел хІалла делайнча в вІаштІехьдалазар Камбоджа, Ирак, Сири, ВІашагІкхийтта Іарбий Республика, Судан, Къилбехьен Йемен санна йолча пачхьалкхенаша ГДР бакъдаь гІарара новкъарло с Шеко ца, дукха ялалеьх ГДР дунен халкъашта юкъерча правош гІуллакхашта дукхачу кхыча мехкашка бакъдаь тІаьщергхиларах.

Тхо, советски нах, дет тІара гІаддаха да, ГДР-а вахарен къонсамел 20 шу вай шип социалистически пачхьалкхенна юкъерча дег тІарча доттагІален беркате цхьана леладеча гІуллакхийн шераш кхина хиларах. Вай доттагІала дика традици, кІоарге ондаш да. Баркал оалаш даладан тхона вочецки пролетариата бахьча тІособьика, социалистически Германи хьевен социалистическе Россена дуи цхьаргІо хилайтаран немецки болхлойн ахархойн тІа к хьехаш. Сийлахь - йоккха Октябрьски социалистически революци даькъала юшар. Карл Либкнехта хьахд. Россе тІа дне юкъра сердало къкхе паргІато. Германена йола паргІато а я.

Советски цила нІаккхе в дипдуранна Советий ЦІе байракх Октябрья тІеххьа немецки лаьттаьтІа айкьа, гражданкхи тІема ширашка интернациональни отрядашта юкъе в Советий Республикагахь я болаш лийтача немецкш болхлошгей ахархоштей кергІадьнина декьалера гІулакх.

Тхона массела в дагадоагІарга кхыча мехкашкарча интернационалисташа оагІув оагІоца в болаш немецки добровольцаш къоцхчал долаш Испане арекашка фашизмана дукхьларча тІеча тІа ихар. Немецки халкъа дикагІа болча къо ыгаша — коммунисташа, антифашисташа пролетарски интернационализмах бола тешам. Советски Союзацара — социализма лахьецара безам хьобенай берригача, дуьнен шолльгІча тІемах чакхбьикка, терорах тІаккерахь чакхбьикка, фашистски хабартенашкен конилагеьрешкен пьыч нивех чеккабьикка. Цунах лаьрхІаш цар шоай доккхагІдола патриотически дехкар, шоай халкъацара боккха безам чІоагІагІа хьаьонхар.

Оаха доккхал ду, советски эскаро гитлеровски тираннах вукъе в даькка немецки халкъа машар баларах. Шоана дика хов, новкъостий, советски наха Гитлера кликен Германски империализми немецки халкъаца цхьатара ца лорка хилар.

Кхыметтел тІема эггара халагІа шерашка а Советски Союза халкъаша дицдьдан немецки лаьтта гитлерашш гитлеровцашш кубенна хилар; оаха цІаккха а дицладац, немецки халкъо дунена Іилман социализма теорена дард еллараш, къонахчал дола пролетарски революцонерашш бенна хилар. ГДР-а кораІадьнача доккхийча исторически хІамех цаІ сенах летт вьлча, балгала из летт, немецки фашизмов милитаризмов германски халкъан цу сен кхьча халкъашта — гитлеровски агрессе серого тІахкоачиеьрашген юкъе даькккача орал тІеххкосаде по новкъостал дась хиларах.

КПСС-и СЕПГ-ек социалистически интернационализман револю-цноиа салидарностеи сийлахьйоккхийча принципашта кІоарга мутІахьа хилар, социализм коммунизми хьалъяра сийлахь - доккхача гІулакха юкъе вай юкъарча ядеалашта тІехьа хилар, хетарашкен дакхдоахача гІулакхашкен цхьоагІо хилар — ишта в вай лакхаргдоачача вежараьха долча доттагІала лард.

Германски Демократически Республикие хьакхайкаарца вай халкъашта юкъера доттагІал пачхьалкхей чІоагІа лард а хинна дІаэттад. ХІанз вай гІулакхашта ларде цал доттагІалах. вІашш новкъостал дарах, цхьана гІуллакхаш леладарах дола договор, политика, экономика, культура, оборона дакъе ва дуккха къойла лоархІаме соглашенеш. Вай мехкашта юкъера вежарьха дола гІулакхаш дегІадоаладара кІоаргдаран новкъостал ду ишта хадданза партийн, пачхьалкхен, общественни наькъаша. Вай доттагІала гІулакха болча шоай боккхача лоархІамиа оаха Іалашдарте лаха мах беш йола лакхача боарамера контакташ а юкъе йолаш, делегацеш дІа-еха ахийтаро а.

Тхона дика хеташ дагадоагІа укх трибунера мехка Коммунистически парте, СССР правительства, советски халкъа аьресах аьнна доттагІалени вежаралеш дешаш. Мукъаба сона, деза новкъостий, Германски Демократически Республикапара доттагІал — боькъоца гарга в дулхах - цІеза я гІулакх хиларах шои шуга гІолла ГДР берригa къахьегамхойн тешабе, вай вІашш шолхе союзникаш да — вай мехкашта юкъе латтача договорах а Варшавски Договорах а. Вай доттагІлеш чІоагІален вай пачхьалкхешей лоэошаш ЇоІхале, вай йоашш хилара кулг гІакхоллале загадежачоа хьалехехьа а хайча, толькагІа да: берригa вай тІабахийта, юха а ях ш — Советски Союза, ерригача социалистически содружества тІеме кизий берригa наз тІабахийта хІама кхетаргхилар!

Тхона дика хов, Германски Демократически Республика социалистически содружества тешаме звено йолга. дунен халкъашта юкъерча империализма эггара в чІоагІагІчарех йолча отряда из юхь дукъал латтинга. ТІом хинначул тІеххьагІарча берригача а шерашка ФРГ доал деча классо къайлаккхахьеи тахапарча Европана ше ренза ца хилар. Европера доазонаш юхахувша гІерташ ше хилар. Укхазара хьадоагІаш, да Малхбузен Германе реваншисташ фупнагІо дах ялера тергате чІоагІа кхача гІерташ хилар.

ФРГ политически арене гуччахьа хьувзаш я гитлеризма наха гоама бола идеологи, агрессивни гІулакхаш, кхыметтел Іаьшал бе полла гІерташ цун хинна памалеш, шоай уйлана тІехьабоацашта гІазар дара методаш хьанйа йола неонацизм.

Бакъда, долаче хІамах уйла йиа. Малхбузен Германе бахача наьха дикка доккхача даькъо кхетаду шоай мехка тахаиенен хховненен а Европерна меттала в неонацизмах кхерам хилар. Ший бахьан доаш, цацар ФРГ хІанз тІеххьара хиннача хоржамашка бундестаге кхача гІийртача неонацистишта хІама тохар.

Хоржамий ишта йола результат — из шеко йоацаш ФРГ демократически низаца якккха котало я. Цхьабакъда кхераме хургдар цу коталох ца йоагІаш тІех мах бича, хІанз долла хІама в вІаштІехь да, хІанз неонацизм Малхбузен Германе политически аренера дІаяргда, вьлча. Дагадоха доагІа, новкъостий, фупнагІа дале в хоржамашка неонацисташа 1 миллиони 400 эзари голос кхаьча хилар, вешта вьлча 1965 шера хиннечул шолзен эхазен совгІа дуккагІа. Малхбузен Германе общественноста цІенхашта уйлд е кетаргьар цуя.

Европа дерригача халкъашта локкхе дика да Малхбузен Германе империализмах по тІема в политически в хьакъехьа оттабарийн авантюристически дагалаташта дукьаларча цоккъа шийка юкъе дакъе доацарех цаІ Германски Демократически Республика йола социализма вежарашха долча мехкий йохаргІйоаца союз бІубенни йодаш хилар. Европерча реваншиан агрессени планашта чІоагІа в кедданэ в дукхал латтар — из, новкъостий, вай юкъера гІулакх да. Немецки къахьегамхой социалистически пачхьалкхене мимогта хьалдацар — из дерригача социалистически мехкий в кхыметтел Европе кІоагІа бола машар хилийта безаш мел барий а юкъара гІулакх дерІ дахе.

Советски Союза, ГДР, Варшавски Договора дерригача мехкий европейски гІулакхий хьакъера курс къаьта а ертІа а я. Тхо пачхьалкхенаш машаре хьана тІехьа да, цар общественни строй тайп-тайпара хиларга хьеже я доацаш. Тхо дукхал да Европа вІашш дукъе лаьтача тІема сопирокашта йийкъа хилара, Европа коллективни кхерамзленна тІехьа да. Тхо кхохкам мелбара, ерригача пачхьалкхенашта юкъе цера ФРГ а йолаш, боккъонца дола цикача доаххой гІулакхаш дегІадоаладара тІехьа да. Кхетадеш ма дий, ФРГ политико реализмага йийзача дика хетаргдар тхона, дпаттІача тайпара из хьалаца кийча а хургдар. Бакъда империализмапеп реваншизмаеи дукхьалара тха къовсам — из принципиальни линн я, укхаза компромиссашта моттиг яц.

Варшавски Договора юкъе пакъа доацача социалистически пачхьалкхенаша дерригача европейски мехкашка аьнадар континента актуальни проблемаш юцара дерригаш а пхьана вІашагІкхета вай. Тхона чІоагІа дика хет из инициатива дукккачар хьаллоацаш. ХІанз, гучох, ка кхаьчай ерригьевропейски совещанен гулъяра кийко ира практически гІулакхаш ле доладе.

Тхона дика хов, НАТО-ра цхьа къастта дола гІозараш кхохкам мелбара дукхал чІоагІа боал беш долга. европейски континентера хьал чоллате даккха а тІертеш. Цхьабакъан тхо тешаш да: Европера кхоане машарен халкъий доттагІлени низий хургхиларах. Социалистически пачхьалкхенаша а шоай сийлен хехкар дерхІ дегІахаш дукхьала цу ластаме хилара новкъостал дар.

Израиль юкъарло в зера в хинна дІаэттача империалисташа Гаргарча Малхбоале делаеча политика кхерам в гу дара. Советски Союз, Германски Демократически Республика, кхыча вежарашха долча социалистическа мехкаша чІоагІа а хадданза а хьалдоац израильски агрессех хьакхина водараш дІедахара тІехьа къовсам лоаттабеча Іарбий пачхьалкхеиий цийсхон гІулакх. Гаргарча Малхбоалера машар меттаотталургболаш а меттоттабе безаш а ба. Из лезеш бе дунен тІа бахача наха дуккха а дукхагІбараш. Бокъоеон цийсконон дІалех ше дІалаьна лаьтташ доал ле агрессора кара па дахийтара, дерригача дунеина хетар теркал а ца деш, эхь ца хеташ ООН решенеш цуига йола па айтари.

Деза новкъостий!

ДІадаха ши шу белгалдаьккха ца дунен социализмо йоккхий коталонаш яхаран. Хьа а хинай, чІоагІ а ениай социалистически содружество — пачхьалкхенашен халкъашен кердача тайпара социально - исторически гІулакхаш леладелга. Цхьан моллагІчух субъективни безам хиларах в доацаш, социализмах доахкача гІулакхашца, идеологии политически принципаши цаІаш хилариа, къахьегам дунен халкъашта юкъе социалистически бекъарца, хьаштеш цаІаш хилариа, социалистически мехкий кхелаш вІашш юкъаенна хиларца вахаре кІоаргта процессаш хиларах хьахинна да уж.

Дунен тІа хулача событешта социализма мехкай содружества еш йола влияни геттара йоккха в беркате в я. Европа халкъаш хІама ца машаш ткъа пхь шера машаре дахаш хилар эггара хьалха машара политика хьнаре леласча, империалистически агрессен милитаризмах низаш кхотадения дукьал латтача социалистически мехкаша дась гІулакх да. Къилбехьен - Малхбоален Азе американски империализмах тІема авантюра йохар а ишта социалистически, мехкий вежарашта барт - цхьоагІо хилар да, цар цхьана турпала вьетнамски халкъа новкъостал деллен хьаллоацадгелен да.

Дунен прогресса авангард йоал, антиимпериалистически фронта гІум йола социалистически содружество вІарга се санна дорадь из политически, экономически, тІема хьакъехьа чІоагІьар, цунна юкъе дайа доацараш марксизма - ленинизма принципаш тІа чІоагІлар — из да хІанзарча хьашка социализма мехкий в берригача коммунистий а эггара хьалхара интернациональни декхар. Дукхьал цунца гу хІанз Советски Союза ший керттера дунен халкъашта юкъера декхар. Дукхьал ишта я дерригача дунен тІала антиимпериалистически низаш кхотадаьа процессе оаха геттара лоархІаме этап лерхІеча укх шера аьхий хинача коммунистически бІалхлойн партий дуьненхалкъашта юкъерча Совещане итогех КПСС еш йола вывод а.

Бакъда, къьвлча дунено, низ Іоттъам лоаттабечен низ бечен дунено, шуй лоІаме дІахецар ший позицеш. Цо ший мел йола средстваш оарцагІйоаш — социалистически содружество кІалгІолла хоадае. чура мелъалийта гІерташ агрессе гуччахьарча тІулакхашкара деш гоезача, малхарча хІамашка кхачалца. Бакъда уж йоза вгІача строе метьа делаераш да. Исторически инициатива социализма я, из хьалхашкахьа йоаш хьоане цуя, социализма я!

Вай замано, дунен аренерча классова къовсама догіка гІоръьна дегІайоагІача Іилма - технически революце социалистически содружества хьалхашка хьелл кердa горизонташ. Эггара хьалхарча аргІаш дувцар да къахьегам дунен халкъашта юкъе бекъалга дІахо а кІоаргдарах, социалистически интеграци дегІайоаларах, вежарашха дола мехкаш кхы а айхагІа вІашагІкхетарах. Іилма - техникаска процесса керттерча достамашка леладеча гІулакхашка тІехь цар бахт хилара, вІашш лелавеча гІулакхий формаши метозаши эргаьха товарах. Из дара йоккхий торонаш хьеелл Экономически вІашш новкъостал дара Совета апрельски сесси решенеш. Уж решенеш хилдаза кхоачашдаро — хІаьта Советски Союза долла хІама а ду из дара — сердача лагІа тІа даьлаккдо вежарашха йолча социалистически пачхьалкхеиашн вІашш леладу экономически гІулакхаш, кхы а дизагІа, дукхагІа оагІоашка доалаш, пайданагІа хулийт уж.

Вай я кийса решенеш лакара, пхьаза хьахула хайоаш дІаякхара новкъостал деш йола тешаме свидетельство. Из я социалистически интернационализм, марксистско-ленински революционни бартцхьоагІо, социализма мехкий политике интернациональни къамелии моменташ кийса лоархІаш хилар.

Новкъостий!

Гарга кхоачаш латт вайща массанена а йеза ди — Владимир Ильич Ленин ваь бІаь шу куза ди. ЧІоагІа политически кхетам лакхбеннен къахьегама хьанар айдемен наькъабода цуна советски мохк. Ленински юбилей коммунизм хьаьъеча кердача толламашна белгалдаккхара дерригача халкъа социалистически ваь йоархьаьй миллионаш болча советски наха.

Тхона хов Германски Демократически Республика коммунисташ берригa къахьегамхойн ишта чІоагІа шу доккхача цІейна кийчдуш- боахкилга. Массанеьха в дерригача дунен тІа В. И. Ленин ваь бІаь шу дизара еш йолча кийчоно къьгта хьахьокх ленинизма интернациональни доархІам.

В. И. Ленина цІерца, цун хьехамца хазаргдоаналаш дувзадена да дуне революционни кердадоаккхалга. Сийлахь - боккхача Октябра котало, дунен социалистически система хьахилар, колониальни империеш йохар, цар метта шоай лоІамера пачхьалкхаш хьахилар, капиталистически мехкашка пролетариата классови хьоарга бархар — цу дерригача дола хІамаш дах, Маркс, Энгельса, Ленина хьехамара, цар дергІйоача идеи толлашца.

Мукъаба сона, деза новкъостий, немецки лаьтта социализма сий дола юбилей хиларна дувзадена Германски Демократически Республика коммунисташ берригa къахьегамхойн даькъала бувца. Тхона цІенча деза лоа, оаш, ГДР дерригача халкъо социализм хьалъеча, европейски кхерамзлен халкъашта юкъе машаре хилара тІехьа лоаттабеча къовсаме керда толамаш дахар.

Даькъала хилба, тоа а даьйла Германски Демократически Республика!

Даькъала хилба ГДР къахьегамхой денал доло авангард — Германе Социалистически цаІ йола партии цун декъа дола Центральни Комитет!

Даькъала хилда Советски Союзап Германски Демократически Республикаиен юкъера доаргдоаца доттагІал!

ЧІоагІ а лулда, тов а лулда социалистически пачхьалкхений вежарашха дола содружество — лаьтта машари прогрессе хилара тешаме чІоагІало!

(Новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамаьлага чІоагІа ла а дийІар, кІоагІа тІеараш деттарца дукхаза юкъагІа а даьхир).

* * *

Ше къамаьл даь ваьнначул тІехьагІа нов. Л. И. Брежнев нов. Вальтер Ульбрихтига йист куз, ерригача зал чІоагІа тІеараш а детташ. КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета моарщала послани дІалу (послание текст аратьихкхай газета тахапарча номер тІа).

Цул тІехьагІа Л. И. Брежнева дІалу ГДР 20 шу дизарца дувзадена дола КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета лахадама совгІат — «В. И. Ленин коммунистически субботникашта». Советски художника П. Т. Мальцевна картина. Нов. Л. И. Брежнева боах, ер совгІат Советски Союзан Германски Демократически Республикаен юкъерча доаргдоачача доттагІлен, марксистско-ленински идей чІоагІача ларда тІа латтача а хадданза чІоагІлучин дегІадоагІаши долча а доттагІлон символ я.

Собранен шеше даьча доккхавиа, ура а айтта, дуккьена хІем дІакхаь тІоараш деттарца дикка лаьтта а вуйн советски партийно-правительственни делегаци мер латтар. Торжественни заседанена юкъе даьча доацаш такиньаша чІоагІа тІоараш тохарца бербир вежарашха долча мехкашен партешен баккийта, моаршал хоаттаи къамаьлаш дахь ааглаш. Трибунера моаршал хаттара дІайха деешаш аьлар делегацешта керттера латтараша — ПОРП ЦК Хьалхарча секретара Владислав Гомулка, КПЧ ЦК Хьалхарча секретара Густав Гусако, ВСРП ЦК Хьалхарча секретарь Янош Кадара, БКП ЦК Хьалхарча секретара, НРБ Министрий Совета Председателя Тодор Живкова, МНРП ЦК Хьалхарча секретара, МНР Министрий Совета Председателя Юмжагийн Цеденбала, Вьетнама къахьегамхой Парте ЦК Политбюро члена ДРВ Премьер - Министра Фам Ван Донга, РКП ЦК члена, СРР Министрий Совета Председателя заместителя Пои Пэцина, СФРЮ Союзнически скупщина председателя заместителя Густав Влахова, КПГ ЦК Хьалхарча секретара Макс Рейманна.

Торжественни заседани чакхйоал. Ерригa зал цхьатарра хьалгІотт. Цу ну бараша, вІашш кулгаш а лацний, «Смело, товарищи, в ногу» яха революционни илли доакх.

ХІара Іубрийна бадха бонхон бонц ораефуфашш ... СавайтІий ЦІейна юхаь оттадеча стенде (сурта тІа) хьаьхаша.

Укхаза, йбофста дапфхача тарта тІа, хьахьеях алаташ чуацингеи дахнилген мишта лен. ДІа тепаш дола лаот 200 миллиони пунтага дІенхачаш летт. Орингбурньй ыртаьыварча къахьегамхаша изаал иІа дІадала лаьрхІар пачхьалкхенна 1969 шера.

И. Кузнецова сурт.
ТАСС фотохроника.

ПАМЯТНИКА ТІАРА ПАВИЛЬОН

Ленинградерча Финляндски вокзале хьаьтьай чакхе доагІа кизгай павильон. Чузнахье — 1917 шера В. И. Ленин къайлагІа Финлянде вахе в цул тІехьагІа юха Петрограде вена а исторически локомотив.

Кастта цу тайпара кхе в ши павильон хьалберг Ленинграде юкте. ТІехьенашта кхоаргьа цер вза реликваш — Ильичаврга ЦІамузейн Разливера Музей - шалаш. Уж памятникаш хІанз юхаметтоттадеш латт, кизга пенаш хьальде лардаш йокка йолаьй.

«Ленинградски правда» газета беча хоамагІа, Ильичаверча Ленина цІенна лалла къаьстта ший тайпара экспозици хьаелларгьа. Цигга хьокхе оттадьча фотографешца, тайп - тайпарча документаца, кхыча материалаша музее баьхкиргша дувцаргда уиаш революце бахьчо даьхача денох лаьца хІамаш.

[illegible]
(АПН).

5000 МЕТР КІОАРГАЧА ФУД ХЬАЖА

...ттан кІоаргал. Ма дукха, а кхи хьайленаш. Ма ... ба уж гучахар. Космонавташ бетта хІана дена лаьтта санна хет тхона буруваттарашта оахош хІарашкар кІоарга чура хьалтІайоаккха астра хоана, кхеря, гІум.

Сигаленаш тохкаш санна токк латтан чекаш а. Цхьа юхехьа дадача тІоввдьа фу оал хьом, тІаккха кІоаргагІа, кІоаргагІа... 5000 метр кІоарга я хІанз оаха буруэ тохаш латта скважина. Ачалкхера Карабулаке кхаччалца долча дукха тІа кхы яц цул кІоаргагІа. Цу дукха ткона фу сучадола, фу аргдадьоагІ такка тІертача кантокхача тІоано, яхаш сатувсаш ба тха мехкдаьттахой. Тхона, хьалхарча проходчакашта, кхы а дукхагІа бехктокхам гІалоаттабу цу гІулакхо. Оаха тешама чакхдоаккхаргда тхоашта хьалхашка оттадаь кала дехкар.

Укх шера заданi, 50 метр кхы, кІоаргдалча кхоачашдьа доал тхо. Из болх чакхбакхя тхона цхьа кІезига ха мел яиаш хІанз санна болх бойя. ТІаккха тха укх шерара метраш плакага хьежа хул. Цул тІехьагІа беш бола болх заданел тІех беш хургда тхо. Дерригa а буруэ кІоаргденкод 4096 метр. Из скважина яккха доладелар тхо дІадахача шера юкие. Цу хана деаз графжал хьалха дувлаш хьадоагІа тхо. Пайда эшаш бола ха 90 процентага дІакхачийтад.

Укх шера 2 распределени ала хьнна социалистически декхар тІайцадар оаха. ХІанзехьа а кхоа сиий хІаьта производствена юкъе а хийтай уж. Вешта аьлча, массадолча хьохкамашта хьалха долх тхо. Ишта мера хила йиш я цу В. И. Ленин ваь бІаь шу дизи юбилей гаргагІорташ.

Буруэ деттача дукхача шеранка болх беш хьинар дола тешаме нах ба тха бригадашара бараш. 10—15 шу, ишта к кео хІараш бурув деттача болх бе стаж. Скважина чу кІезига а дукха а эгало хилча хов цафна цо деча татах. Дукха ба тха коллективе гамма цІи хеза нах.

Конторерча доккхача сийлен Доска тІа дохк бурувдеттачун Панфилов Григоре Михайловича, лаборантка Капустина Анна Максимовий доккхий сурташ. Ер ишта тхагІа шу да Эзмурзаев Султан бурудеттош вола. Доккха да цуа хІамар, боккха ба ший балхацара безам а. БурувдеттачугІонча ва я, бакъда эггара чоалханегІа бола болх берболаш ва тха моллагІниар а. Ишта да буруваетта Хадзиев Махьмад, слесарь Щеголько Алексей, бурувдетта профгруппорг Свиридов Василий, бурувдеттачун гІонча Бутырский Владимир, кхыбараш.

Цхьа минот зехьа ца йоае гІертахс. Кхыметтел делкъийна хІама дуа ха хьатІеттача а сацац болх. АргІ-аргІагІа дуьъ цер хІама цаІ шоллагІчой когаметта дІарутташ.

Хадеи кхерамен болх ба бурувдеттарий бар. Тоьаргда из аьпл, шийта тІабохийта вкз ца лоош дукхьаш лаьттача лаьтто ду тате хьахзана. Гарре аг цхьаьза на массех нтт тоина дохал дола оборудевани, лакха вышке. Цхьаккха минотта цац лаьтта ишта дукхьал паргал, цо мел ас, мел хелахетар дергда. Цудухьа шоаш болх беш рычагаш дІа-хьа хьувзаешцехьа а лерг фийла да буруадеттарий. ДІатІачежача сабара хета а мух санна сиха хул уж, сукал эшаш минот хьатІаттача. Хала цу дельта кІоаргача дорала беркат. Бакъда, «тІоаргаш хьадийллачул тІехьагІа камаршна в хул из.

Тхо а хьоаргда хьатІадоагІача шера апрель бетта ткоаи 5 километр кІоарга уллача тІоаргаш чу фу доалл. Планага диллача а коадь бетта мара хьажа дезна тхо цуга. ХІаьта в В. И. Ленина бІаь шу дузача денна совгІат кийчдира сихьай оаха из скважина. Лаарххар кхоачаш а дерга.

И. ГУБИН,
Карабулакерча контора № 188 болча буровой бригада мастер.

№ 19 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

Кепатеха араяьннад КПСС Нохч - ГІалгІай обкома пропаганди агитацеи отдела № 19 йола «Агитатора блокнот».

«Технически прогресс бахьан» яхача рубрика кІала кепатеха а КПСС Грозненски горкома секретара А. Давыдова «Грозненский дакъаь яха статья.

Юртбоахама болхлой Ерригсоюзни дена хетаь «Деза денош» яхача редакци кепатеха я КПСС обкома юртбоахама отдела заведующе заместителан К. Савельевай «Юртбоачама къахьегамхой цІей» яха статья. Укхаза блокнот дешарашта корайоагІаргьа «Кхачан промышленносте болхлой денна» тамаеш йола цифрий фактийн подборка.

«Дунен халкъашта юкъерча тематиках» яхача рубрикана кІала кепатеха я «Ленински раскольникаш — империализма гІончий» яха О. Леонидова статья.

«Колхозхой кхоалагІча сьсзда вахкьадолхаш» яхача рубрикана кІала кепатеха да КПСС Наурски райкома секретара М. Керимовен КПСС Шальа райкома секретара Б. Абаевен редакце дайта письмош.

Цул совнагІа блокнота тІа кепатеха я массово - политически балха хроника.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

Дунен стандарташка дІакхоачаш дика да Грозненски химически комбината № 17—18 йолча цеха коллективо арахеца фенол. 17-ча сентябре денз октябрь бетта чотах къахьет цар. Пачхьалкхен план 115 процент кхоачашъю коллективо укх бетта а. Цу цеха сий лакха лоаттадеш ва 6 разряда аппаратчик Ушаев Султан. Кхаь моттиге болх бе бокъо яьккхай Султана. Коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІи яккхаран, хІаьта йиъьагІа балха моттиг Іомаяраш хьнаре къахьегаш ва хІанз аппаратчик. Опытни болхло хилара совгІа дикагІча рационализаторех а лоархІаш ва Ушаев Султан. Укх шера цо аьнача рационализаторски предложеннех идаь балха юкъейнхьай, хІаьта юхейиса цаІ юкъеяхьа кийчъеш я.

СУРТА ТІА: аппаратчик Ушаев Султан болх беш воал.

С. Хугаева сурт.

10 БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Пятилетка дилагІча шера план хадал хьалха кхоачашъяра ерригa шоай торонаш оарцагІа яьхай Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода технологаша. Шерра социалистически ялье яьнача завода установкашта, вехашта юкъе хІаналехьа луддалал я итт бетта задани кхоачашъяь коллективаш. Царна юкъе хьалха латтачарех я В. Арушановас кулгалдеча № 43-5 йола установка коллектив. ХІаьэлехьа ноябрь бетта чотах араяхийцай цо бІаьш тоннаш мехкдаьтта продукци. ХІаьта завода цехашта юкъе хьалхара моттиг дІакхеаш П. Н. Румянцев керте латтача цеха технологаша. Итт бетта план кхоалагІча октябре кхоачашъяьй цар. Цу шаккхе коллективал дукха тІехьайисаш Ю. Гасанов керте латтача установка коллектив а. Итт бетта план 6-ча октябре кхоачашъяьй цо.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

«СЕРДАЛО»
2-гІа агІ., 9 октябрь, 1969 шу.

Са хьалхара заняти

Политически просвещене систем кердача дешарашера хьалхе а кийчо йир тха партийни организаце. Дикхача дешар шера итогех лаьпа а укх юбилейни ленински дешара шера декъарех лаьц а хІуман партийни собрани хилар. Цига белгалйир политически дешара формаш.

Ишта укх шера дІадо дешаш хургьа тха марксизма-ленинизма лардаш Іомаю дилагІча шера школа. Политзнание «социализм коммунизм» яха раздел Іомае езаш да тха. ХІаьта, дунеп халкъашта юкъерча коммунистически болаче лоархІаме событеш хиларца а В. И. Ленин ваь 100 шу дизарца дувзаденна дешара план кІезиг-дукха церъяьй укх шера.

Цудухьа тхоашка лаккера хьалхарга а ца хьежаш хьалхе а кийчо йир тха кружока 1-ча октябре политически дешар дІадолаучча хьалхарча занятешка.

Мишта хилар хьалхара заняти?

ХІаранаш йоаза дара занятеш юкъаргйола хьалхара тема. Из яр дерригача дунен коммунистически болхлойн партей укх шера Москве хиннача Совещане Л. И. Брежнева яь доклад.

Массанеь йоадин хьалхе в йийна хилча хала да ладувгІадий безам тІабодаш из тема яиха. ХІаьта натахь санна пропагандиста из йолчча тайпара газета тІара Іомаш дилча цунах пайда балал. Цудухьа хьалхара заняти айса язеьа из кийчйир гойтара пособеш, кхыча источникех пайда эцаш хІанзарча дунен халкъашта юкъерча вахара фактшца юкзаш сай лекце план оттайир. Ишта оттайир семинарски занятей план а. Лекци ена се лолавалеха из массанега дІалзьвйтар. ХІана хьача цар повкъостал ду ладувгІархьота первоисточникех пайда а эцаш тІехь тІайоагІача занятешка лергІа кийчо е а из тема кІоаргагІа яиха а.

Сона эггара лоархІаме гІа хетар дешар дІадезалургдола хьалхара ди, ХІана хьача хьалхара заняти дикагІа чакх ле йоад дадувгІарий безам чІоагІагІа тІа ле бола, аттагІа хул пропагандиста а ладувгІарашта а дІахо дешар дІадаьа. Цунна цхьаьа даькът гІулакхара хІаране бехктокхам а. Ишта хьалхарча заняте оаха лергІа кийчо яь хилдаж темашерра Ала йиш я тха шоала хІара ладувгІархь Совещане материалаш кІоаргга яиха, царех хьала шоай цехе. служебе беседаш дІаяхьа могаргдолаш хилар.

Белгалдаккха лов КПСС обкомо КПСС Ленински райкомо сентябрь бетта яьча пропагандистий семинарех сона доккха новкъостал хилар. ХІаьта дІахо йоача хана а цу тайпара семинараш, вІашагІкхетараш дича цунах сона а кхыча пропагандисташа а дикка пайда баргба.

И. ХАСАНОВ,
Грозненски радиозавода марксизма - ленинизма наргадий школа пропагандист.

СИХАГІА ЧАКХДАХА КХАШКАРА ГУЙРАН БАЛХАШ!

ДИКА ЧУЭЦ

Района бoахамашкара дeрттера культураш я шекара свекла, хьажкІаш, гидуаргаш. 2009 гектара тІа дІайийнаяр гидуаргаш, районе юкъера лаьрхІача цар хьукъам хІара гектара тІара 10,8 центнер хилар, планагІа лаьрхІача 9 центнера меттел. ПланагІа 1600 тонн яла езача метте, пачхьалкхенна дІаелар 1611 тонн. Кху а лакхагІа ахебо хьукъам къаьст-къаьстача бригадашей механизированни звенoшен. Масала, «Дружба» яхача совхоза 4-ча отделенерча А. Садулаева механизированни звено 120 гектара тІа дІайийнина гидуаргий хІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 15,4 центнер яьккхар, планагІа лаьрхІача 9 центнера меттел. Совхозе юкъера лаьрхІача генарий хьукъам 12,7 центнер ба хІара гектара тІара, районе эгара лаккхагІа.

Генарий хьукъам лакха хилара районе шоллагІа моттиг лоац «40 лет Октября» яхача колхозо. ХІара гектара тІара юкъера лаьрхІача цар хьукъам 11,2 центнер ба, хІаьта къаьст-къаьстача бригадаша 15 центнер яьккхай хІара гектара тІара. Цу шин бoахамо планал дукхча дукхагІа деннад пачхьалкхенга лаьтта доахa генараш.

Района бoахамашка дІайийна шекара свекла 1457 гектар я. 1 октябре кхаччалца чуийцар — 407 гектар, е 10625 тонн. юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара 266 центнер яьннай, планагІа лаьрхІаче 180 центнера меттел. ПланагІа шекара завода дІачуяла еза свекла 27.000 тонн я, цхьабакъда, района бoахамаша лош деннад 33.000 тоннал кІезигагІа йоацаш из дІачуяла, вешта аьлча планагІчул 6000 тонн дукхагІа.

ХІанзалца шекара свекла эгара дикагІа хьувкъаньваш «Кавказ» яхача колхоза свеклй лелаераш ба (колхоза председатель Вадуев Жандар, агроном Шидаев Ахьмадсолт). Цига чуийца яьнираш ерригаш а 90 гектар я, хІаьта цу лаьттан тІара яьннай 3800 тонн совгІа, вешта аьлча хІара гектара тІара 400 центнер свекла. Укхаза ерригa дІайийнар 300 гектар я, дІаяла еза свекла — 6000 тонн, цхьабакъда, свекла лелаераша лош лу 10.000 тоннал кІезигагІа йоацаш свекла шекара заводе дІачуяла.

ДІайийнача шекара свеклаш къаьстта дика Іуннал даьд тоаьнейнаша: Арсамбиев ЯрагІе, № 1 йолча бригадерча Акбулатова Хаврас. Шавхалова Розас. Царех хІара звенос 50 гектара тІара свекла лелаю, хІара гектара тІара цар яьккхай 406 центнерал совгІа. Ш. Абуева № 2 йолча бригаде дика болх. баьб Мунуева ХІажара звенос, цо лелаеча 50 гектарах хІара гектара тІара цо яьккхай 360 центнер.

«40 лет Октября» яхача колхозе хІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 337 центнер свеклай йоаккх, планагІа яккха лаьрхІа хиннача 180 центнера меттел. хІаьта Р. Мархиевай звено ше лелаеча 50 гектарах хІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 370 центнер йоаккх.

«Гудермесский» «Дружба» яхача совхозашка юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара боала хьукъам планагІа лайрхІаччул 30—50 центнер лакхагІа ба.

Ерригаш а 784 гектара тІа дІайийнай ялатийла лаьрхІе хьажкІаш. 1-ча октябре кхаччалца чуийцай 420 гектар. юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара дьнина ялат 29,6 центнер да. Фуалъяьха хьажкІаш эгара дукхагІа яьннай «Дружба» яхача совхозе 120 гектар долча лаьттай хІара гектара тІара 40 центнер, «Кавказ» яхача колхозе 130 гектар долча лаьттан хІара гектара тІара 30 центнер.

5 шера йоагІараш миссел. вешта аьлча 1970 шера йоагІараш а тІехьа, хьажкІаш дІаяларa план укх шера кхоачашъе аьнна дош деннад. Цу тІулакха цар дІачуяла еза фуалъяьхача хьажкІий 335 тонн. 1969 шера планагІа яла лаьрхІача 200 тоннана меттел.

Пачхьалкхенга хьажкІаш йоахара план укх шера кхоачашъергья района дерригача бoахамаша.

2376 гектара тІа дІадийнад дуга. 1-гІа октябрь хьатІакхоачаш чуийцай 662 гектар, юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара яьннай 40,8 центнер. Йоачаша чу па зийташ миссехх ди тІехьадаькхар дуга. Цхьабакъда. хІанз ха хоза латтача денoшка тІа-тІа дукхагІа лакхлу дуга чуэцара темпаш. Укх шера ІалашяьтІе хьалача хьалашка чуэца везаш да дуга, дерриге а лаьттан дегІала Ішижа из. догІаш хий Іайнад чекашка, цхьаш оагІорахьара мара чуэцалац, хІаьта а, комбайнераша, болх гектара дика а беш, нормаш тІехкхоачашъю. «Степной» яхача дуга кхедеча совхозе дуга чуэцаш 40 комбайн 18 жаткен. 10-гІа октябрь хьатІакхачалехьа чуийца лаккха яьна декхар тІанйцад дуга лелaдераша. Совхозе хІанзале а ах фу дІаде дІаоттадаь даьннад, вож юхедиса дикъ сов тІаьде а долаш. къаьстта шин тайпарча сушилка цу дохьадеш латт, из а кастта доккхаь а даьнна складе дІаоттаде мара цу везаш хургда. ХІанзале а ала йиш йолаш да, пачхьалкхенга дуга дохкара план Гудермесски района бoахамаша темпаме кхоачашъергья яьнна.

В. КОПАЕВ,
Гудермесски районе юрта бoахами производственни управление керттера агроном.

«Шалинский» совхозе дика вовзаш ва хьажкІаш лелаеча звеной кулгалхо коммунист Дошуев ІабдулВахІид. Итт шу да цо укх бoахаме хьажкІий лакха хьукъам кхебу. Укх шера цун звенос 200 гектара тІа сыосен лаьрхІа хьажкІаш кхейр. ХІара гектара тІара 250 центнер яьккхай.

ХІанз ялата лаьрхІа дІайийна хьажкІаш чуийца боалаш латт звено членаш. Специалисташа баьча йоарІамах гуш да юкъера лаьрхІача гектара тІара 38—40 центнер фуалъяьха хьажкІаш яргаьлар.

Из толам бoаккхача дика болх баьб звеноцарча механизатораша Вакаев Салама, Медаев Оалхазара, Товлуханов Салмана.

ХІанз дика хьийкъа хьажкІаш ца йоаш чуйца яха гІерт звено.

Сурта тІа: звеньевой Дошуев ІабдулВахІид.

Ам. Пачева сурти тексти.

ХА МА ТИЛИЙТА

Республика колхозийи совхозийи кхаьша йоккха моттиг дІалоац гурахь юеча культураша.

Дерригa республике дІадуача ялатах пхелагІа доло дакъе гурахь дуаш доачуига кхоач.

ХІанз ялат дІадуаш да ей кишка. 6 октябрь тІеххоачаш 78 эзар гектара тІе дІадийнад ялат е планах 48 процент.

Октябрь бетта хьалдарча кІирах 57 эзар гектар долча хьай тІа кІан муйан дІадийнад. Цу юкъа совкха дІадийначул шозза дукхагІа хул из.

ХІанз ялат дІадера кийчдеча вк пахьтта фу дІатесса баьннаб Грозненски, Гудермесски Наурски, Шаьле районашка.

Цхьабакъе республике бІерче хьайицача гурахь дуа ялаташ совхо 6 октябре тІеххоачаш дийначуя кІезигагІа да.

Ладарло ю ялаташ дІадийна дазара Ачхой - Мартана, МалгІобика, Наьсаран, Сунженски, Шелковской районий бoахамашка.

Цу районий колхозашкен совхозашкен лертта пайда эцаш ялат дІадуаш йолча техникaх, догІаш дийлахчул тІехьагІа этта аьттув боле ба тІаьхьайоьлийт цар.

ХІанз гурахь ялат дІадера агротехнически дикагІийола ба чакхйоааш латт, цудулье сухалбе беза из боле баь беккхара.

Ханнахьан дикош гурахь дуа йоаташ дІадийна даьнро юбилейни шера кІаберг боллча хьукъема дика лара лурийтарьа.

ХІара бригаде, отделене, колхозен совхозен боагІача тайпара ялат дІадуаа техникa кийса пайде эаш уж сиха дІадийна доккхаа га де деза.

6 октябре тІеххоачаш гурахь дуа ялаташ дІадийнад лайн (процентаща)

Районаш	Ялат дІадуаьга
1. Ачхой - Мартан	44
2. Ведена	42
3. Грозненски	52
4. Гудермесски	58
5. МалгІобика	40
6. Надтеречни	40
7. Наьсаран	23
8. Наурски	42
9. Ножай - Юрта	45
10. Советски	5
11. Сунженски	34
12. Урус - Мартана	41
13. Шаьла	42
14. Шалковски	34
ЕРРИГА	45

СЕНАХ БОАЛ ПАЙДА?

Технически прогресс чакхбоаккхача доккха дакъа лоац Грозненски автотрактороремонтни завода рационализатораша. КІезигагІа балха ха а йоаеш производствени фондах дикагІа пайда эц, арахецача продукцех дикал лаккхъю, производства технологи кердайоах, технически боарам лакъбу. Цуига хьожа хул къахьегама оасарле а. Совнахьарчух 22 процент дукхагІа рационализаторски предложенеш кийчъяй заводе. Цар бoаккха пайда баьб пачхьалкхенна, 1968 шера хиннa пайда 3 эзар сом цара доапача тайп-тайпара кхьера предложенеш балха юкъехкальарах укх шера ийс бетта баь пайда 3,4 эзар сом да.

Заводо пачхьалкхен план кхоачашъеча дикa дакъа лоац рационализатораша. Царна юкъе белгалъяьккха йоагІа завода керттерча механика коммуниста С. Абайдулина кулгалду группа. Из ше а дикагІвола рационализатор лоархІаш ва. Даим творчески къахьегаш хьабоагІа цо кулгалдеча группаре слесараш Д. Якушкин, Н. Попов, оборудовани инженер Л. Горетов. Ремонт еш «ЗИЛ» яха автомашинаш вІашагІъяха стенд кийчъяй цар. Цу тІулакхо слесарий-сборщикий болх дикка атта баьккхаб. Шитта къахьегаша оасарле а лаккхъеннай, хьалхагІа бІаьрча дийнахь беш хинна болх кІаьна ах дийнахь йистебоаккх. Цу мугІаьрча боллоша ялах стенд авторемонтни оборудоване заводашта кийчъячул дикагІа пайданесІеи а. Цхх совгІа шлифовальни образниш гоамаш тахара станок а кийчъяй рационализатораша. Къахьегам аттача бакхзарал совгІа болхлой уккхІенно а дераю цу станоке. Шитта творчески къахьегаш дагІ кердадераш лех, уж балха юкъекхуль йоа. Якушкин керте латтача рационализаторий группо.

Творчески къахьег запасной латталаш кийчъеча поточни линe слесараша В. Сафронова. Г. Клименкое, технолога В. Смирнова. Поточни лине арахийца продукци вай мехка дукхача моттигашка дІакхаьч. Тха продукци ве могаеш цхьаккха а рекламаш енаш тхога хІанзалца. Поточни лине уж толамаш доахача къаьстта дика къахьег слесарамалагІчча Т. Клименкое. Хера а еш фенташ хьарарa «Мол-1261» яхача токарни автомата модернизаци яра лаьрхІа укх шера цо балха юкъейяхьача цин предложене 80 процент лакхъяй къахьегама оасарле, аьлча тІача станоха болх бу ха йІаьхьяй. Шийна хоьчах кхоачамбаь ца Іеш даим шай балха гонаш лакхъеш хьавоагІа вов. Клименко. Болх беш хь Малакаларча автодорожни техникуме III курсе заочно дешаш ва. Дика къахьегаме вахарал совгІа дика общественник а ва вов. Клименко. Цудухьа болхлоша шоай профсоюзни комитета председательна харжа вов. Клименко.

Шийтта балха болъонца бола гонаш, дика рационализатораш лоархІаш ба заводе В. Сафронов, А. Смирнов. А. Смирнова конструкцех «Газ-51» автомашинах тІехьашкарча чархий ступицашта обработка ю резец балха юкъеяхьарах шера 2500 сом кхоау. ХІанз тормозной барабанаш хьадеча хана хулаш йола брак дІаяккхара предложене кийчъеш ва из. Из балха юкъейихьача шера 1200 сом кходе йиш хургья. ХІаьта В. Сафронов «Газ-51» автомобила тормозной барабанашта механизаци яраи болх бечара социальни яьшк транспорта тІадоттарал рационализаторски предложенеш кийчъеш ва.

Тайп-тайпарча кьаьнех дукха нах ба авторемонтни цехе къахьегаш. Автомобилашта капитальни ремонт еча хердa саттадаш хьаю болх дика вІаштІехьбаьккхаб барт болча коллективо. Массане кердадераш лехаш шоай болх эргабоах цар. Цехе дикагІвола рационализатор ва С. Сименов. ХІанзалехьа 5 предложени балха юкъейикьай цо.

Тха завода библиотеке «рационализаторий уголок» хьайийлай. Цигарча тайп-тайпарча технически литературах боккха пайда эц рационализатораша. Общественни конструкторски бюро а я заводе. Цу бюрона кулгалду инженер-конструктора В. Шапраева. Технологи дика йовзаш, йоккха опыта лакха гонзали йолаш ва из. Теоретически анинеш кхоачамболлаш из хилларах цхьана кхоачамбоацар долаш хул рационализаторий предложенеш. Цу даькъе вав. Шевпраева доккха гІо ду царна.

Цхьабакъда, рационализаторий балха е йоагІча беса терко яц тха заводе. Предложенешка хаппалха из хьажaро, кердадараш лехараште доагІаш дола технически новкъостал ца даро цар творчески къахьегам лохбу. Шитта инженер С. Глиштейн керта латтача авторемонтни цеха рационализаторий балха йоагІа терко ца яр баьлан из лаьгІбенна бар. Из тІулакх лаьрхІа дийлар. Лоацаача хана кхоачамбоацараш дІа а даьха тоабир балх. ХІанз хІара бетта 25 дийнахь ВОИР-а, НТО совета дикалаша лаьтта а лоацаш рационализаторийи изобретательийи балха итог яра технически совет. ю оаха. Цига дукха пайдане хьехамаш зу рационализаторашта, цул совгІа цар балха тІаьхьожам доаттабе а йиш я.

Х. КИЕВ,
Грозненски автотрактороремонтни завода керттера инженер.

РЕЙД

СУХАЛБЕ—ІА ДОАГІА!

Іин хийто мишта ю хьожаш хилар тхо укх денешка «Октябра 40 шу» яхача совхозе.

Районе хІанзарчoх дикагІа лоархІаш я из совхоз. Рентабельни хила гІерташ а к. Нагазьа сашне укх шера хьалхехь еррига культураш хІана йоагІача шелалах царна кІадзара яха мега из а бокхха гІо ба. ТІой-Юртара воркІ кхачеат яр цу дийнахь хьатта балх беш. Дукха болх ба укхаза хьабе. Йоккха моттиг дІалаца яла шеньлиза, харжанза йола тІоадалах эгара чІоагІа гІа кхера «стерлинг» яха хьажкІаш. 50—60 тонн хилла а уж. Царна юхе латт генарий дІаьха аргІаш.

Цхьа погрузчик я генараш хьатІадотташ. Из а ток йоацаш сеца латтар. Шофераша шоай йоккхий машинаш аргІа а лунаш хьаууттаю цунна юхе. Сахьаташ доах цар цу погрузчикага хьежаш. Цудухьа цу совхозера дукха яхаш Пхьилекъонгий-Юртарча заготпункте генарех етта машинаш (цига дІател совхозе укх шера дерригa генараш).

Дийнахь шин сахьат доалача хана тІара шофера цхьана рейс мара хилар цу заготпункте тхо хиннача 6 сентябре.

— 40 километр мара гаьна мичай укхазара элеватор, цхьана ца рейс мара хІана яьлл оаш?— хетт оаха шофераша Бажаев Гамзанага, Магомедов Кюрега, Похабов Нунага.

— Ер цхьашиа дь а лоакхал деш да тхо-м. — Оаха-м шу укхаза дийнахь буси дукхагІа йиза а ши рейс мара, — йоах шофераша.

Дукха лехи шофераша совхоза кхашка гІолла машинаш шоаш фу де деза. хьанга лалугІа деза ца хоеш. Указанеш телараш дукха ба.

— ХІанз фу дергза ав. — йоах кулгаш дІа-хьай а ухийташ шофера Умаров Іаьлас цхьанахьа—хьажкІаш яц хьатІайотта, шалагІча вахачe — хІанзехьа машинаш эшаш тхона, йоах.

Бакъдар аьлча, ахь хийтар тхона цу шоферах. Сухалбе, Іа гаьца дац, шелал йоагІа яхаш оарш доахараш а бацар цунна юхе, цунга фу де деза оаІаш. ништа кхашка гІолла дукха машинаш лел, со эшаш сег кора воагІаргий - хьоІ, яхаш.

Геттара эсала лел совхозе транспортах пайда эцара тІулакх. ПаІ машина боттал совхозе бий свие. Тха хиннача дийнахь 3 сахьат лаьннача хана кхоалагІа, отделене хьатта хьай тІара хьаре яхе хьажкІий машина, пачхьалкхенга дІелар —2.

Из йола бар укхазе къахьегаш бoахкача 360 студенто баьр. Дийнахьа хІара студенто юкъера лаьрхІача шин тІилай хилла гІо мараш тІехь хьажкІаш мара хьаяхаш. Бахьан фуд? Сег ваи студенташка бокъонца долча тайпара тІулакх дІаьдалаьйнаш. царна юкъе кхеташ бол беш. вар балха тІаьхьожаш беш, царна юкъе бокъонца йоагІача тайпара аьль йоархоаш.

ШоллагІча отделене хьатта хьалйаха латта хьажкІаш йотташ цхьа машине мара бІаргайоийбар тхона цу дийнахь. 17 йоІ яр из йотташ. Сег вацар укхаза тІаьхьожаш беш а, сухалбе оалаш а.

— Фу дергза оала, — йоах Ноахч-ГІалгІай пачхьалкхен пединститутерча студенташа, хьажІаш харжа а. цІенъе а, хьатІа йотта а тха тхоай езаш хилча. Дерригa а вІаштІехьдалаш тха. Юртара нах кІезига ба хьатташка, кхашка. ТІехьадех совхозе баьча дахе юкъе стгІ-гара чуяна хьажкІаш дІа хьай екъара тІулакх.

Транспорт шорта а совхозе бІаь совгІа арахьара хьатІаева а шоай а машинаш, тележкаш а я.

Пединститутерча преподавателий, шоай группа кулгалхоша Дахкильгов Іалдахьмана Ибрахимаи Диваев Жунайда Махьмаден цу хьакъехьа яІачоа теркам тІабахийтІча пайдане хургья вайна хет. Цар йоахар: чІоагІа индахар нагахьа сашна студентий шоай мара хургІолаш машинаш, тележкаш хьаелча. Тхона ховрг вар уж мичахьа эш, хІаьта ва эшача хана яхьча балханка яхийта мукъаьлийта.

Тхо хиннача дийнахь кІезигагІа вале а цхьа иттех студент хьатІавера цу преподавателзашта хьажкІаш дІалхья транспорт ейта тхона яхаш. Вожаш царна де новкъостал долаш бацар. ХІаьта совхозе цу тІулакхах бехктоахаме бараш студенташа бовза а бовзаш.

Бийсанна а болх бе раьна бола дукха ба шофераш. Бакъда, цар къахьегам цар безанга хьожа укхаза вІаштІехьа-м бекхац.

Цхьаькха а да терко е езаш. Укхазарча 1000 совгІа студенташта юкъе ерта баха, кхашка болх бе Іеш нах хилча баьхаьна ба. Студентий къахьегама оасарле алерга цо тІубакхе.

ВІалла шин хиннача тайпара фейла, дах сафаргІийла. цар тІаьхьегам йоагІача тайпара вІаштІехьбаккха дехьераша ю хІара совхоза кулгалхо, специалист, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш.

«Сердало» газета рейдови бригада:

Н. ХАЖМУРАДОВ,
«Старогрозиефть» НПУ-ра шофер.

И. ПЛИЕВ.
«Сердало» газета фотокорреспондент.

Б. ГАНИЕВ,
КПСС Наьсаран районни инструктор.

М. ЗАНГИЕВ,
газета сейнор.

ШВЕЙЦАРЕРА ЛЕНИНСКИ МОТТИГАШ

Ленин ваьха а цо болх баь а дукха моттигаш йисай Швейцаре. Эггара хьалха воагІаш В. И. Ленин Женеве вехаш 1895 шера. Цига вІашагІкхетар хиннад цун «Освобождение труда» яхача группа членашца. ДІахо йолача хана дукхазза а хиннав Ленин Женеве, большевистски газеташ арадоахаш а вІаштІехьаьккхаьд, партийни съездаш кийч а йай, царна кулгал а дьд.

СУРТА ТІА: «Книжкаш дешнага дукхалезарий общества» юкъ кхагІволча библиотекара Жак Пиное боча леладу В. И. Ленина пайда эцаш хинна книжкашижурналаш, Ленин общество членалла дІачуьцарах дика фотокопи. Аьрдехьа — Владимир Ильича пайда эцаш хинна книжкаш.

Л. Портера сурт.
ТАСС фотохроника.

ОКТЯБРЕРА «СЕЛЬСКИЕ ЗОРИ»

Кепатеха ара а яьнна, хьайтаяшта дІакхухьийташ я «Сельские зори» яхача зональни журнала 1969 шера октябрьски номер. Книжка хьалехалу Къилбаседа Кавказен ЦЧО-н кхашкарoн фермашкарен къахьегамхой В. И. Ленин вь 100 шу хиза белгаладаккха мишта кийчлу, цу дезача ден сийна цар кийчдеча къахьегама совгІатех дувцаш йолча, «Даха, болх ба. котдаьла Ленин сахна» яхача передовой статьяща.

«Ленина васкетегІа» яха Дагестански АССР Министрий Совета председатела статья я журнале тІа. Автора ма дарра дувц социалистически яхе Дагестана къахьегамхоша доахача толамех.

«Ше дьаккхача укх 48 шера цІена Дагестано доккхий толамаш даьккад бoахами культурен дегІакхувлеча. Промышленни производства боарам 1913 шерачa кийсбина 9-зза лакхбеннаб 1968 шера республике. хІаьта электроэнерги 165-зза дукхагІа яьккхай. Бовзарбoацача баьннаб юрта бoахам. Масала, 1968 шера республикерча колхозашех совхозий бралхощех 342 эзар тонн ялата яьккхай, вешта аьлча 1913 шера яьккхачул шозза гергга дукхагІа.

Эргадаьннай хьайбий бoахамера гІулакхаш. ХІанз Дагестана колхозашех совхозашех пачхьалкхенна дІател дийна долаш эзача 40 эзар тонн гаргга доахам, 85 эзар тонн хІана яц яьна йола шура, 9 эзар совгІа тонн тха, дукха кхийола продукци.

Ешараш тІоагІа хьахт долаш хургья «Гидуараш — пайдане культура» яха Краснодарски края Усть-Лабински района «Кубань» колхоза председателa Сидоренко Иван Тимофеевичa статья. Укх тІеххьарча шерашка хІара гектара тІара 30 центнерал тІех генараш доах цу бoахамо. Къилбаседа Кавказа дерригача бoахамашка дІайоарже метартйолаш я «Кубань» колхоза къахьегамхой опыт.

Теркалъе могаш оаха шоана Краснодарски крайерча Кавказски района Жданова цІерагІча колхоза председателa. Социалистически Къахьегама Турпала А. Мамонoвен цу колхоза керттерча экономиста Н. Клименко «Фу лу тхона хоарасчего» яха статья.

Колхоза кердача Устава проектах шоаьта хетараш дувцаш журнала тІа статья язъяь Ноахч-ГІалгІай АССР Ножай-Юрта района Шерипов Асламбека цІерагІча колхоза председатела Д. Кенчева цу колхоза агронома В. Эльсункаева, экономиста Д. Цухурхаджиева.

Йоккха ене а, чулоаш дика болаш йола статья язьяь Нохч-ГІалгІай опытни станце воккхагІволча Іилман болхлочо В. Белкина. Ца дувц кимически препаратий новкъосталца дІайийнача хІамашта зуламдерашех лазараш цен къовсам доаттабара опытах.

Хьайбаш деладераш яІзача пайдане хургья Дагестански юрта бoахама Іилма-тохкама института жа лелазарех тхаьн отдела заведующе, юртбoахама Іилмай доктора, Дагестански АССР заслуженни зоотехника А. Потапова цу института воккхагІволча Іилмай болхлочо Н. Кузьменкова язъяь «Цхьоалагіча класса дятхьа тха» яха статья а зоотехникашта А. Дроновен А. Назаренкосн язъяь «Хьаьхарчий рационашкара синтетически метионин» яха статья а.

ЛаьрхІа еша еза инженера М. Белева «Шекара свекла цоточно чуэцар» яха, В. Шинглевскe «ДІа-юха лела шинашта ремонтни мастерской» яха, Дагестански АССР юрта бoахама министерствa воккхагІволча инженера Ю. Пишока «Комсаш хьалъяхара» яха, комсий гаьнаш механизированно хьалъяхара йола яхь тІа а тоаь П. Осипова машина кийчъяй йола статьяш.

Журнала тІа кепатеха кІезига яц сомийа ионсийн бешамаш лелаераш новкъостала йола материалаш а.

Дешараша дагалохийт оаха, «Сельские зори» яхача бетта цхьаэзза арахецача зональни журнала хІана 1970 шера издайта подписка йолаенна хилар. ХІанзалца из издайтаза волчо ма могга сихагІа де деза из.

С. ЧЕРВОНЫЙ,
журнала редактор.

Барт тайнача коллективе

Укх денешна хьнваре къахьегаш я «Худолник» фабрика Гулатова Султан керте латта полиэтиленова цеха коллектив. Цехе хьаю дешa даха ха йоалача берий тайп-тайпара игрушкаш, цар къамаьл шарлара дидактически пособи. Цул совгІа цига кийчъю ялара, кхоа пластмассои карантзаш, консерви банкашта тІадехка потІараш, магнитофона кассеташ ахкараш, лейхаш, чоплкагаш, кхьейола продукци. Социалистически яхье хьалхара моттиг лелаю норма 110 процентал совгІа кхоачашъеча Ефанов Сергея бригада. Къаьстта дика къахьег прессовщицаша Ибрагимовас, Ушаковас, Рогожинас. Сменах цаІ ах совгІа норма йоахкх царе хІаране. Цхьаккха брак йоацаш хул цар кийчъяь хІама, цудухьа тІаьхьожам боацаш чекх а бoал. Ийс бетта задани 110 процент кхоачашъьеча бригада болхлоша дика толамаш доах октябрь бетта а.

Цул дукха тІехьайнаш Я. Ражкина кулгалду бригада а. Хьнваре къахьег шлифовщицас Идрисова Зарас, распиловщицас Ефремова Марияс, грунтовщицас комсомолка Ломтева Лидас. Лоацца аьлча, норма кхоачаш ца еш цхьаккха болхло вац ерригача цехе.

Октябра бетта задани массеха хьалха кхоачашъе лорІ, цу барт тайнача коллективо.

Х. БАЛАЕВ.

ДӀаяхача замах юхедисача воча гӀулакхашца — лира къовсам

КХАЛСАГ ШЕ ЯЛА ЕЗА ОАРЦАГӀА

ТХОГА, Назранерча трикотажни фабрикерча мехкарашка, тӀехь-тӀехь дукхагӀа уйла ойл хӀана саг йоагӀача-йолача гӀалгӀаша леладеча гӀулакхаша. Кхы дӀахо ла йиш йоацача дайнад уж. Цхьаккха боабам боацаш йиӀий дайннаьнеи бӀарг бузаргбеацаш хӀама да урдув.

Шортта хӀувсаш, гӀанзаш, баракьаш дутта машина, гарнитур а йоацаш йоагӀа йоӀ эсалагӀа лоархӀача дӀакхаьчаб гӀалгӀай. ЧӀоагӀа лазар да летар. ХӀана из дӀахоаккхара воай воаш хила деза лораш.

Из урдув селла совсара бахьанаш дуварга оаха тхоашта хеттача тайпара. Цу гӀулакхах лаьца оаха дукха дуап тхоай собранешка, баллах мукъа йолча хана.

Тхона хет урдув ийдара эггара хьалха из маьре йодар бехке йолаш санна. Цун ца йийзача «седкъий» доахка коч эцаргьаш даси наниси, диван, менгий эцаргбаш йийханчунгара увзадеш алча хьо я а доахаш.

Дукха моттигаш я хьалхагӀа цу урдувн духьала хинна йоӀ ше йийхачул тӀехьагӀа из хӀама вӀалла шийна сунаха доашаш сапна Ӏохоаш. Йист хилац из ший аха езачунгара эзар, кхо эзар, сом хьадоаккхаш, ма эша из, лезац сона, оахош хьадергда ашар, алац, духьалъалац.

Тхона хетачох, дукха дукхагӀа езаргьа из ший мара, нагахьа сапна цунгара урдув доаккхача халача денешка «ма лаха пунгара из ахча, тха дӀатеха деза из тӀехьагӀа» мехкараша оаларе е кхыча тайпара духьала боаларе. Вайна массапена а хоаш ма дий цу юкъо кхалсаго аьннар мел отташ да. Эггара хьалха цунга ма дехьийтий йийхачо хабар.

ХӀана хул йоӀ ше йодачунца селла къиса? Цхьапкаш дукхагӀа еаилга да из, е шн «новкъостащара» Ӏаьржа ять я цо делар?

Мара хьо езаш хуле цхьа коч мара хӀама ца хьойя а хозз, теалла дезаш лахаргда шо, нагахьа ца езе лошона кхьаьла але а къастаргда.

Из урдув ца дааккхачь, пуш даьцуа хьалхашка ей хул саг, оал. Ӏовдалча даьха къамаьлаш хет тхона царех. Кхыча тайпара доал из гӀулакх цига дӀатӀакхачача. Аз хьо ахчах ийцай, оаз ни хьа, аз фуннагӀа дейа а со бакъ ва, яхаш шоллагӀа йеза саг тӀайоалаю маро, дӀаяха елча дӀа а яхийтаиц шай безам бене. Иштта духьалиоаккх мар цу «седкъий» доагача коче, шифоньерашаь, диваьаша. ДӀатохкам бе: хӀама а ца доаккхаш аьшо маьре бахийтараш бах Ӏимерах, е етта машинаш а йолаш маьре бахараш бах?

Цхьаькха а да белгалдаккха дезаш. Шиӣ сий лакха лоаттадац кхалсаго, ше лархӀийтац. Дукхха йоацаш тха фабрикера хӀьаьта кнйшка йоӀ Точиева Люба цхьа бери сесаги долча сагага еда маьре яхар. Иштта дожалу цхьа болча кхалнаха шоай а шоай новкъостий а сий.

ХӀапп нагахьа санна цо йитача Ӏаьдала ледкъаргья Люба, ше бакъъергья. Цуппа дагабоагӀаргбаш наьха дезала юкъе ше оттабаь цабезам, цуппа дагайоаргьяц ӀкӀалхара кхалсаг. Из никъ бизьар тха мотористка Хаджаева Любас а. Из а яхар елла кхо бери сесаги долча сагага.

Таханара кхалсаг кхыча тайпара я. Цо ше дӀайовзийт къахьегамца, ахьаца, эздела. Из наха гу, наха юкъе я, чуллац, хьалха санна. Езача гургья из, везар пун а гургва, вовзаргва. Къонабарий безама юкъе боккхагӀа бараш ухийталга-м тоам боацаш гӀулакх а да, цу тӀа доале.

Дукха ха йоашаш «Сердало» газета тӀа кепатехача ший статья тӀа Базоркин Идрисе яхача тайпара, цкъа доагӀарга ца эша, сов мухь Ӏебоаккхартбола да!

Бакъда, цига дувцаргдар а, вайх дӀадала дезар а хоадамбоал лаш белгалдаккха деза.

М. НУБЕДИНОВА,
ОТК мастер;

Д. ХАШИЕВА,
вязальни цеха заправщица,

Д. БАЧАЛОВА,
швейни цеха мотористка,

И. ДИДИГОВА,
закройни участка йоккхагӀа йола тӀахьежамхо.

г. Назрань,
Трикотажни фабрика.

ДИПЛОМ № 1500

Мусоргске цӀерагӀа йола Уральски паччахьалкхен университет йистеьккхача Панкин Юрена юбилейни диплом № 1500 еннай. Уджал специалисташ кийчбаьб уральски музыкальни вузо ше йиллача эггара хьалхарча шера дена.

Из событи яьнхар консерваторе ректора РСФСР искусствий заслуженни деятела Гибалин Бориса:

— Искусствана юкъебаха вутевкаш ийцай тха вузера цхьа эзари ах эзари иллнаьлархочо, музыканта. Уж ба Свердловски филармоне симфонически оркестра ерригга состав, Свердловски Пермин операц балетен академически театрий колективаех дикка доккха дакъа мисоел хӀана бац аьнна. Оаха хьебьраш кийслургба Урале меттел, Москверча, Ленинградерча, Украинерча... кертерча творчески коллективашта юкъе а.

Уральски консерватора йистеьккхараашта юкъе — СССР халкъа артисташ Штоколов Борис Гуляев Юрийи, РСФСР заслуженни артисташ Клепацкая Валентина, Соколов Андрей, Наволошников Игорь, Замка Михаил, кхыбараш.

Иллн оалараш музыка лекхаваша кийчбаь Ӏац тхо. Шоаш музыкальни лешара заведенешка педагогически болх бера хетабараш а кӀезига бац тха вуз йистеьккхарашта юкъе. ДагадоарагӀа белгалдоаккхаргда вай тха юбилейни выпускник а хаакьа инструменташ яхача специальностагӀа йола курс йистеьккха Панкин Юрий Чайковске цӀерагӀча Свердловски музыкальни училище кьехаш хургволга. Тха ВУЗ-о специалисташ кийчбу социалистически мехкашта а. Дукха ха йоацаш уральски консерватори йистеьккхай Монголерча кагирхой группа.

Людмила БУТОРИНА,
АПН корреспондент.

ЧЕХОСЛОВАЦИИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА. МАРТИН ЯХАЧА ГОРОДЕРА. СЛОВАЦКИ КЪАМАН ВОССТАНЕ ЦӀЕРАГӀЧА ТЕАТРА ЗДАНИ.

ЧТК—ТАСС сурт.

«АГИТАТОР» 1970 ШЕРА

Шин кӀиранна хьа арадуълаш дола КПСС ЦК «Агитатор» яха журнал политинформатораьшта, агитатораьшта, докладчикашта, лекторашта, партийни болхлошта, политически дешаш хьаьнт доленмал бараьшта аьрхӀа да. Миштай хьатӀадоагӀача 1970 шорере цул редакце планаш!

1970 шера «Агитаторо» дувцаргда КПСС чурчен аракьарчен политика лоархӀамегӀара дешаш, кепаттаргья деза денешта хетаь материалаш, политически агитаци яра опыт ювиаргьа, кепаттаргье консультацеш, методически хьехамаш.

1970 шу — шуй тайпара шу да. Из да В. И. Ленин ваь 100 шу дузз шу. Ленински юбилейна редакце дӀахо хьоргья «Ленинен ленинизмаш хьакъехьарча беседай» сери, кепаттаргья ленински идеаш доазал дакъа йоаржаврах йола статьяш.

Марксизме — ленинизме университеташка дешаш багӀарашта 1969—1970 а хьатӀадоагӀача а дешара шера кепаттаргья «Массово-политически балха» курс. Цу тӀара коредоагӀаргда политически агитаце теоретически практически дешаш, кӀанзарча хьалашка беча массово-политически балха кертгера постеман, формаш, методаш. Дукха статьяш хургья ораторски гоазала пардашта хетаь. Курса материалаш наха юкъе беа политически балха гоазав Ӏомаеш болча агитаторашта, политинформаторашта, лекторашта аьрхӀа я.

Журнала оагӀонаш тӀа кепатташ хургья «Нравственностах йола беседаш» яхача циклацара комсомольски политически дешара аьрхӀача статьяй цикл.

Дешарашта езенна яр «Дерригача мехкий халкъий вахерцара» яха раздел. Цу рубрикана кӀал кердача шера а кепатташ хургья дуйен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойи болама боккхийча деятелий статьяши корреспонденцеши, социалистически мехкех, капиталистически мехкашкарча къаьхегамкой вахарах йола материалаш, доазол дехьарча партей къанъехьара статьяш-справкаш.

Журнала тӀа хургья «Агитатора атласаш» яха разделаш, кепаттаргья статистически тамаех йола заметкаш, художественни литературан инофильмайн обзораш, кинокай хьакъехьара хоамаш, «Санъердаме дешаш», «Политически словарь». Агитационни балхе доккха новкъостал дергда журнале тӀа кепадеттача плакаташа, гойтаре агитаце образецаша, карикатураша, диаграммаша, кирташа.

«Агитатор» яха журнал шера ядайтара мах — 2 сом 40 кепиги, ах бетта — 1 сом 20 кепиги, кхаь бетта — 60 кепиг.

СИЙЛЕН НИКЪ

Юкъ чам бола, хоза хьадж йоагӀа булкаш кийчъю маьхк еча комбинате. Цу гӀулакха бокъонца йола мастер я хьоара технолог-аналитик Феньева Евгения Всеволодовна.

Балха йоккха опыти лакха гоазалн йолаш я нов. Феньева. 37 шу да цо маьхк еча комбинате болх бу. Эггара хьалха дрожжаш кийчдеш, цул тӀехьагӀа лабораторо заведующи хиннай, микробиолога балхаш даьд. Опыт йола болхло хилараз тарра бехктокхамерча участке хьожаю нов. Феньева. Ер иттлагӀа шу да из технолог-аналитик йола. Шийна товр бешмаца къовача болхлошта дӀахьех цо. Цо Ӏомабиь ба хӀанз хьинаре къахьега маьхк йотташ бода технологаш Л. Москвина, М. Пушилина, инженер-технолог К. Полежакина, кхыбараш.

Комбината юкъарча вахаре а доккха дакъа лоац нов. Феньевас. Массеха шу да из маьхк еча цеха партгруппорг йола. Партийна мусӀараш дегӀвадаре йоккха терко ю, болхлоӀшара кхетама болх дика цӀиштӀехьбаькхна лелабу. Укх шера кийч а бь кевхидеталле хьанйиаб дрожжаш ду Мамай Людмила, коммунистически къахьегама ударник мастер Леликова Зинаида, кхыбараш. Нахаца Ӏимерах, безаш я нов. Феньева.

Юбилейни шера совгӀаташ дахара яьржача социалистически яхье хьинаре дакъа лоац Евгения Всеволодовнас. Дукхача хана дена овсарле къахьегаш из хьаьр белгаа а доаккхаш РСФСР пищевой промышленноста Министерстваси Профсоюза ЦК-си, иштта КПСС Грозненски городской комитетои Сийлен грамоташ еназ цунна, районни сийлен Доска тӀа дӀаяккхай нов. Феньева. Сийлаьаш ба цо хьабена къахьегама никъ.

А. ТАРАКАНОВ.

ШАХМАТАШ

Нохч-ГӀалгӀай АССР кхьанкха юкъера шахматни яхьаш юкъе кхоачаш латт. ИньлагӀча туре дика ка яьлар кӀайчарца лайзача шахматисткай. С. Денисина котъялар В. Мазальскаял, Н. Осипова эшайр З. Кононас. Духхьала Л. Ерохинайи Т. Головой вӀашагӀкхетаре мара Ӏаьржачарца лайзачул толам баланзар. ПхелагӀа тур я цу тайпара чакхьаьлар. Яхьашка хьалхарча моттиге я хӀана, пхелагӀа тур чакхьаьнначул тӀехьагӀа, пхи очко яьккхе Т. Головоа, йиь очко яьккха Н. Осипоаа.

ИйслагӀа тур чакхьаьннай маӀача наьха республикански яхьашъй а. Укх тӀехкьарча кӀиран массехх парти ловзай. Грозне чемпион Комаров котъялар нов. Сумкинал (г. Гудермес). Цхьаькха а кот ца боллаш чакхьялар Сергеевн Колодяжнен ловзаь парти. ВӀаштта ши очко яьккхар ший новкъосташкара Алимовгарен Мостовойгарен мастеролла кандидата В. Брюзгина. ХӀанз хьалхара моттиг В. Демушкинига я.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ,
яхьа судехо.

Ионы гӀайрен тӀара «Робинзон»

«Армас» — Тайкача океане тӀа эггара хьалхера советски автоматически радист - метеоролог. 25 шу хьалхагӀа Ионы гӀайрен тӀа из «Ӏойоссамай» инженер Челпанов Сергей керте волча экспедице. Из шуй тайпара операци йиззача бокъонагӀа Дальневосточни метеорологически службе летописана юкъеялье йиш йолаш я турпал оагӀонех цаӀ хилерах тарра.

Ирача лоам тӀа гӀолла 165 метр лакхе урагӀъякье езаш яр цӀ аки тонн еза оборудовани, шиъ радиомачт урагӀаогӀа, лоама тӀа датчикаш дӀечӀоагӀъе, электроника вӀаштӀехьъяккха езаш яр. Инженерашпа Павлова, Буранова, Горелейченкос, радиста Пашкова Челпановца цхьана шин кӀиранна балхаш даьд автоматически радиометеорологически станци дӀаоттаеш. Берзанча лоаман кхерий тӀа хьалаеце цхьаькха хӀама яцар. Седкъуде 25 метр чӀоагӀа хьокхача мехо ногаш тӀара бузбоахаш лаьгабора уж. Цхьабекъда, бокъонца оттаьча хана — 1944 шера 25 сентябре 17 сахьат даьлча эфире дуъхьашха йийкар Ионы «ооз». Цу хана кӀера шера мьхи вож ксвигаши хьатӀаоттаеца наха «кхача» тӀехкхьеб автоматически радиста — «Робинзона». ХӀьата Сахалински гидрометеослужба управлене инженер Сеннов Юрий керте а волаш укх шера яхача «Иона-67» яхача экспедице гӀайрен тӀа битаб цакаллаш 10 шера бол балле хоачам. Цу хенаьца аьрхӀа а автоматически метеорологически вьине цӀи тилла батарея.

Ионы гӀайрен тӀарча «Робинзона» хӀанз ше сапна ераш кӀезигеоа тӀакзачара эггара залагӀа болча советски Дальни Востока районашка. ВӀалла дукха а ца гоаш кастта цхьаькха цаӀ я царна тӀакхетаргйолаш. Из оттаргья Атласова гӀайрен тӀарча Аланд эулкана бузь тӀа.

Карл РЕНДЕЛЬ,
АПН корреспондент.

ХАОТТАМ

• Тахан республике гӀоллен Грозней кушалуш морхаш а йолаш, йоачаш а йоацаш хи хила тарлу, къилбаседа-малхбузехьара гӀайкхача боараме мух а хьекхаш. Фегара температура республике гӀолла 11—16, Грозне 13—15 градус йовхал йолаш хила тарлу. ДӀахорча шин дена шин буси кӀезиг-дукха морхаш а йолаш ха хила а дьттах гӀор е а мег, доастамаш хувцаш дагӀо мух хьекхаргба, фегара температура бийсанча 3 градус йовхалгара 2 градус шелалга ехоачаш, денешка 11—16 градус йовхал йолаш хила мег.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

ДУКЛА ТУРПАЛИЙ ВАСКЕТАШТА ТЕШАМЕ...

СВИДНИК, 7 октябрь. (ТАСС корр.). Барцатско - Дукельски операце 25 шу дизаран Чехословаки халкъа эскара Денней хетаь дукха эзараш белча къахьегамхой митинг хилар доазанна йистерча городе Свидникe.

Митинге бар ЧССР Президент Л. Свобода, ЧССР правительства председатель О. Черник, Словаке КП ЦК хьалхара секретарь Ш. Садовский, ЧССР къаман оборона министр кнарал - полковник М. Дзур, СССР оборона министр Советски Союза маршал А. А. Гречко керте вола советски тӀема делегаци, кхыча социалистически мехкий тӀема делегацеш.

Митинге къамаьлаш дир ЧССР Президента Л. Свободаси СССР оборона министра Советски Союза маршала А. А. Гречкоси.

ЧССР президента белгалдаьккхар Карпатско - Дукельски операци Чехословаки мукъаяккхара боккхача лоархӀаме хилар. Дуклера тӀом. аьлар цо, цхьана лелаеча чехословацко-советски гӀулакхий башха тика хьокхам ба, Чехословацкии Советскии эскарий тӀем тӀара вошал къаьгта хьахьокхар да. Л. Свободас белгалдаьккхар, Дукле байнача турпалий лоархӀамегӀарча васкетех цаӀ Советски Союзацарча чӀагӀъена доттагӀала тешаме хилар долга.

Маршала А. А. Гречкос дагайоаийтар Карпатски лоамашка баьча тӀем тӀа чехословацкии советски тӀемахой хинна турпалло. Цо белгалдаьккхар, Чехословаке халкъаш СССР-гахьарча новкъосталла массаза а доглаха йиш йолаш хилар. Советски Союзеи Чехословакеи халкъаши эскараши эпадерг ца хиларах бола тешам марна цкъерча вежарийна болча доттагӀалах латташ хилар. А. А. Гречкос белгалдаьккхар Варшавски Договора мехкий эскара тӀема дезала юкъе Чехословацки халкъа эскаро йоагӀаш йола моттиг лоацаш хилар.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

КЪИЛБАСЕДЕН ИРЛАНДЕРА ХЬАЛ

ЛОНДОН, 7 октябрь. ТАСС корр. Ю. Устименкос хоам бу:

Белфастера деча хоамегӀа, укх тӀехкьарча шин дийнахь Къилбаседен Ирланде юха а кӀиръеннай протестантски экстремистий провокацеш. Фашистащха волча пастора Ян Пэйсле даьча хьехамашка а ладийгӀа, цуппа тӀехьа латтараш, киназе хаьначул тӀехьагӀа Белфастерча католически гетто бахар кхы ды лалабераща «доа даккхар» дукъа.

Цул тӀехьагӀа католически гетто бахача нахаца дов дайча Ольстерерча английски оккупациони бӀуно юха а бӀаргаз хий ухийте газ чуйоелла гранаташ йийттар. Юкъеяьлар бронемашинаш, эскара «джипаш», демонстранташа къовсам доттабаре къаьстта герз лелаеш кийчъяьи йола ударни отрядаш. Массехк иттааш нах лийцаб, дукхачарна човнаш хиннай.

Лондонски кепайоазоно, Белфастера хьал ше доашхаш, белгалдоккх, Къилбаседен Ирландехкы тӀа а английски бӀуь контингенташ кхийте тарлуш хилар.

Белфастерчеи Лондондеррерчеи болхлой кварталашка баха нах дӀахо а лораеш ба шн бутт гаргга ха хьалхагӀа улицашка тӀом латташ хьалъяь шоай баррикадаш. Укх тӀехкьарча деношкарча событеша хьахьекхар, улицашкара уж духьаленаш Ольстерерча чернокотенаша вӀашагӀъехкача кердача погромий кхерам юхатохара лоттаяьнза ярг ца хилар.

Къилбаседен Ирланде керда дов гӀеттад эггара хьалхарча аргӀанна Белфастен Лондонен доаза деча гӀоазарата дискриминацеца, къелаца, хьабе болх ца хиларие къовсам доттабара тӀеравахьча радикальни реформай программа чакхьяккха ца тигар, гражданкси бокъонашта тӀехьара болам гӀожача низа новкъосталца бохабе уж гӀертар бахьан долаш.

Англе дӀахо а къовсам доттабу Къилбаседен Ирландера гражданси бокъонашта тӀехьара болам хьаллаьаш. Компартен комсомольски организацен инициативагӀа Лидсе демонстраци вӀашагӀтехай, цига дикъа дошаш хилпараша хьадийхад Ольстерера дискриминаци соцаяр цу тайппара хьал лертӀадаккхаргахьа бода никъ билдари.

ХОРЖАМАШКА КОММУНИСТИЙ БАЬИНА ТОЛАМ

ПАРИЖ, 7 октябрь. (ТАСС) Городе Валлабе (Парижагара къулбехьенгалахьара Эссоне яха департамент) юкъ-юкъе хиннача хоржамашка Коммунистически парте списка толам баьккхар.

Цу хьакъехьа хоам бу коммунисташта-кандидаташта тӀехьа 65 процент болча харжархоша голосовам яь хилар бижалдоаккхаш.

СУЭЦЕ ВӀАШКА ДАЬ ДОВ

КАИР, 7 октябрь. (ТАСС). Шийтта сахьата гаргга вӀашка дир самардийнахь Суэцки канала къилбаседерчен къулбехьарчен доакъошка египетски израильски бӀуна юкъе доладенна дов. Мел агентства хьахийкаьча ОАР тӀема командоване викала заявлене тӀа белгалдоаккхь, дов тахан Ӏуйрийна мара сеца ца хилар, цхьабакъда, делкъа хана юха е доладеннад из.

Галлена уллуарча ГДР-е эггара йоккхагӀча «Лойна» яхача В. Ульбрихте цӀерагӀча мехкдаьттахимически комбинате къахьегаш дукха кагирхой ба. Царех дуккагӀбараш германо - советски доттагӀала Общества хьинарера чинтанш ба.

Сурта тӀа: химикин операторш (аьрдехьара аьттехьа) Ангелика Бих, Петер Мюллер, Маргарита Мюллер.

В. КОШЕВОЙ сурт.

ТАСС фотохроника.

КОЛУМБЕ КОМПАРТЕ ЦК ПЛЕНУМ

БОГОТА, 7 октябрь. (ТАСС). Колумбе Компарте ЦК пленумо белгалдаьккхав В. И. Ленин ваь 100 шу дизаьо боккха лоархӀам болаш хилар. мехкара коммунисташи къахьегамхойи тӀахьийхар юбилейн кийчо еча хьинаре дакъа лацара.

Пленумо массане раьза а хиллаш тӀаийхар Москве хиннача коммунистически болхлойн партей дуне халкъашта юкъерча Совещане документаш къобалдеш йола резолюци. Уж документаш, белгалдоаккх резолюцегӀа, «чӀоагӀа лара я империализмана духьаларча къовсам чӀоагӀбара, къамий-кортамукъалех боламашта юкъера солидарность чӀоагӀъяра, дуйен социалистически система лораяра».

Коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъера Совещани, — йоах резолюце тӀа, — дунен халкъашта юкъера коммунистически болам вӀашагӀтохарга бодача новкъа гӀолла, империализмана духьаларча низий дерригдунен фронт хьярца кипарилизмана духьало чакхдовза гӀулакхаш цхьан бертаца леладарга бодача новкъа гӀолла хьахьалашкахьа баьккха боккха гӀа хилар.

Колумбийски коммунисташ пленумо тӀахьийхар дунен коммунистически болама цхьоагӀонна хьинарегӀа новкъостал дара а империализмана духьаларча къовсамо наступлени йоаржара, капитализмагара социализмага дахара исторически процесс сихьяр духьа ерригача торонех пайда эцара а.

Пленума решенешка ба иштта Вьетнамен Кубан турпал халкъашцара солидарность чӀоагӀъяра баь тӀахьехам а.

ЛадувгӀа, хьажа

9 октябрь
РАДИО

6.30 — «Юрта Ӏуйре». (гӀалгӀай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Композитора Никита Богословски кинофильмашцара иллеш. 8.45 — «Дикаь тешарашца дӀагӀа беча балхаш атеистически пропаганде дехьарехь» йола беседа (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Къона тӀехье» (нохчий меттала). 16.20 — Нохч - гӀалгӀай ашарий камерни концерт. 16.45 — Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Ашараш. 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Передачай программа. 18.05 — Берашта. Фильм. 18.15 — Телекердадараш. (гӀалгӀай меттала). 18.45 — Киножурнал. 18.55 — Нохч-гӀалгӀай радио-телевидене инструментальни ансамбла концерт. 19.15 — Обществоведене кинокурс. «Социализма экономически строй». 19.45 — Автомобилисташа гӀо ду юрта. 20.00 — Шоана бераш. 20.30 — Кинохроника (гӀалгӀай меттала доаккх). 20.50 — «ДоттагӀий, мичад шо?» телеспектакль.

10 октябрь
РАДИО

6.30 — «Юрта Ӏуйре» (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъа» газета обзор. 8.25 — Илли доах Бейбулатов Рашида. 8.45 — «Къона тӀехье» (гӀалгӀай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Ленинан ахкарцара ашараш» яха передача (эрсий меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала). 17.00 — Нохч-ГӀалгӀай эстрадни ашарий концерт. 17.30 — «Вай индустриальни мохк» (эрсий меттала). 17.45 — Миллионий Ленински университет (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Ашараш. 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва. 19.30 — «Общественни порядка ца тӀа» яха радиогазета. (эрсий меттала). 20.00 — «Вовзахой нахар» яха радиогазета (гӀалгӀай меттала). 20.30 — Марксистски Ӏилмах кхетами кулгаши чӀоагӀлу» яха беседа (эрсий меттала). 20.45 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Передачай программа. 18.05 — Берашта. Фильм. 18.35 — Искаьна юледисераш зулама бахьенашта юкъе (нохчий эрсий меттала). 19.15 — Хоамаш. 19.20 — Ленински юбилейна наккъаллоккхаш. Грозненски химкомбинате. 19.40 — «ХӀара сахьатах пайда эцаш»... Репортаж. 19.50 — Шоана бераш. 20.20 — «Паччахьаш» художественни фильм. 21.30 — Фильм-концерт. «Илли овл Иоаннас». 22.40 — Ашараш. 22.45 — «Къонахь». «Алло, оаха лех талант краш». (ЦТ).

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ, ГАЗЕТА ДЕШАРАШ!

ДӀАДОЛАДЕННАД 1970 ШЕРА

„СЕРДАЛО"

ГАЗЕТА ЯЗЛУЛГА

Газета язлу бувзама ерригача отделенешка а промышленноста, транспорта, гӀишлошъеча предприятешкарча, дешаря заведенешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча, учрежденешкарча, общественни организацешкарча кепийоазуш доаржадеча «Союзпечата» общественни уполномоченнешка а гӀолла.

ГАЗЕТА ЯЗДАЙТАРА МАХ:

1 шера — 3 сом 12 кепиги;

6 бетта — 1 сом 56 кепиги;

3 бетта — 78 кепиг;

Дип ма лелаш! 1970 шера «Сердало» газета ханнахьа язде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный. Ленина улица, 11 (3-гӀа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-96; редактора зам.—3-39-11; бехктоккхама секретара—3-34-38; партийни вахарех, культурах, промышленностех отделий—3-42-30; Юрга боахамех письмойи отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект, 7/34.

Типографии из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/34.

СФ04626. Заказ № 4301.